Хэрэггvй файлуудыг яаж устгах вэ?

Хатуу дискэнд бичигдсэн хэрэггvй файлуудыг байнга устгаж цэвэрлэж байх шаардлагатай. Юуны тvpvvнд устгасан файл, директоруудыг хадгалдаг Recycle Bin-г шалган файлууд байвал цэвэрлэх хэрэгтэй.

Yvний тулд Windows системийн дэлгэцнээс Recycle Bin гэсэн тэмдгэн дээр хулганы заалтуурыг байрлуулан баруун талын товчлуур дээр дарж, Empty Recycle Bin командыг сонгоно.

Дараагийн шатанд хэрэглэгддэггүй программуудаа хатуу дискнээс арилгах хэрэгтэй. Дурын программыг суулгах явцад <u>Windows</u> vйлдлийн систем файлуудыг энд тэнд тараан байрлуулдаг учраас программыг гараар арилгахад төвөгтэй. Аливаа программыг устгахдаа тvvнийг хатуу дискнээс арилгадаг тусгай утилит программ буюу Uninstall-г ашиглах нь зvйтэй. Ихэнх программууд суулгасан программаа буцаж арилгах Uninstall утилиттэй ирдэг.

Windows 95/98 vйлдлийн системийн программуудыг Start->Settings->Control Panel командаар нээгдэх цонхны *Add/Remove Programs* командыг сонгон устгах боломжтой. Тухайн программыг арилгадаг утилитыг ашигласнаар тэр нь зөвхөн программын файлуудыг устгаад зогсохгvй системийн чухал файлуудтай холбогдсон холбоог тасалдаг.

Хатуу дискийг хэрхэн шалгах вэ?

Файл хуваарилалтын хvснэгт буюу FAT-д гэмтэл гарснаас vйлдлийн болон файлын систем гацаж, хатуу дискэнд программын алдаа гардаг. Диск шалгадаг программ нь хатуу дискэн дэх алдааг илрvvлэх, боломжтой бол алдагдсан мэдээллийг сэргээх чадвартай. Дискний уншигч толгой нь тухайн хэсэгт ямар бит бичигдсэнийг тодорхойлж чадахгvй болсон veд аппаратын алдаа гардаг. Файлын систем ийм эвдрэлтэй хэсгvvдийг тэмдэглээд, тэдгээрийг цаашид мэдээлэл хадгалахад ашиглахааргvй болгодог.

Хатуу дискийг шалгах vнэтэй программууд байдаг боловч Windows 9x vйлдлийн системтэй цуг ирдэг <u>Scan Disk</u> программ хангалттай. Vvнийг ажиллуулахдаа Start->Programs->Accessories->System tools команд сонгоно. Хатуу дискийг эхний удаа автоматаар алдаа засахаар тохируулж шалгах хэрэгтэй. Энэ vйлдэл хатуу дискний багтаамжаас хамааран харилцан адилгvй хугацаанд vpгэлжилнэ. Хатуу дискийг сар тутам шалгаж байх хэрэгтэй.

Хатуу дискийг хэрхэн vp ашигтай ашиглах вэ?

Файл нээх, шинэчлэх, хуулах, зөөх, устгах зэрэг vйлдлvvдийг хийх явцад vйлдлийн систем тvvнийг хатуу дискэнд хэсэг хэсгээр нь салгаж бичдэг. Иймээс энэ жижиг хэсгvvд хатуу

дискээр нэг тарж замбараагvй байрладаг байна. Тvvнийг фрагментац гэдэг бөгөөд тvvний хэмжээ их байх тусам дискийн гэмтэх магадлал ихэсдэг. Энэ алдаанаас сэргийлж, файлын тарж бутарсан жижиг хэсгvvдийг эмхэлж нэг дор байрлуулдаг тусгай программууд байдаг ба тэдгээрийг дефрагментацийн программууд гэнэ. Тухайн дискийн фрагментацаас хамаарч энэ vйлдэл хэдхэн минутаас хагас цаг хvртэл хугацаанд vpгэлжилнэ. Дефрагментацийн vйлдэл хийсний дараа компьютерт файлыг дуудаж ажиллуулах, хатуу диск pvv хуулах зэрэг vйл ажиллагаанууд харьцангуй богино хугацаанд хийгддэг. Учир нь хатуу дискний уншигч толгойн нааш цааш хөдлөх хөдөлгөөн эрс багасдаг. <u>Windows</u> орчинд ажилладаг дефрагментацийн хялбархан программ байдаг бөгөөд Start->Programs->Accessories->System tools->Disk Defragmenter командаар ажиллуулна. Компьютерийнхээ найдвартай хурдан ажиллагааг хангахын тулд энэ программыг сар бvр ажиллуулж байх шаардлагатай

Файлуудын нөөц хувийг хаана яаж хадгалах вэ?

Чухал хэрэгтэй файлуудын нэг хувийг хатуу дискэнд, нөөц хувийг нь зөөврийн төхөөрөмжинд хадгалах хэрэгтэй. Файл, директоруудыг нөөцлөх энэ үйлдлийг Backup гэж нэрлэдэг. Компьютерийнхээ хатуу дискэн дээрх файлуудыг хагас жил тутам нэгээс доошгvй удаа нөөцлөж байвал зохино.

Ийм бүрэн нөөц хувийг багтаамж сайтай зөөврийн хатуу дискэнд эсвэл Zip дискэнд хадгалахад тохиромжтой. Мэдээллийг ингэж хадгалахын зэрэгцээ тухайн үед хэрэглэж байгаа мэдээллийнхээ талаар анхаарал тавихгүй өнгөрч болохгүй.

Энэ зорилгоор хатуу дискэнд сvvлийн veд хийгдсэн өөрчлөлт бvрийг хуулбарлан хадгалах инкремент аргыг хэрэглэдэг. Мэдээллийн инкремент хувийг шинэчлэгдэж буй файл хэр зэрэг ашиглагддагаас хамааран 7 хоногт нэг удаа хийх хэрэгтэй.

Тухайлбал: 100 <u>Mb</u> багтаамжтай Zip дисктэй бол хатуу дискэн дээрээ 100 мегабайтын хэмжээтэй тусгай хэсэг vvcгэнэ. Ажлын өдөр дуусмагц тэр хэсэг дэх мэдээллийг Zip диск рvv зөөхөд л хангалттай.

Startup disk-г яаж бэлтгэх вэ?

Компьютерийн дурын эд анги эвдэрсэн тохиолдолд шинээр сольж болно. Харин хатуу дискэн дээр бичсэн мэдээллээ алдсан тохиолдолд танд бүхнийг эхнээс хийх шаардлага гарна. Үүний тулд хэдэн сар жил ч шаардагдаж магадгүй.

Ийм аюулаас урьдчилан сэргийлж хатуу дискээ хамгаалах хэрэгтэй. Юуны түрүүнд алдаа гарахад шалгадаг ачаалах диск болох *Startup disk* бэлтгэх нь зүйтэй. Ямар нэг шалтгаанаар

үйлдлийн ситемийг хатуу дискнээс ачаалахад энэ диск шаардагдана. Компьютерээ асаахгүйгээр дискээ сэргээх, шалгах зэрэг ямар ч үйлдэл хийж болохгүй тул аваарын ачаалах диск бэлтгэж авах нь зүйтэй.Дискийг бэлтгэхдээ Start->Settings->Control Panel->Add/Remove Programs руу орно. Vvний дараа гарч ирэх цонхон дахь цэснээс *Startup Disk* -г сонгон *Create Disk* товчлуурыг дарна. Таньд 1,44 Mb хэмжээ бүхий нэг уян диск байх шаардлагатай.

Шинээр хатуу дискийг хэрхэн суурилуулах вэ?

Компьютерийн тань хатуу дискний багтаамж хvрэлцэхгvйн улмаас сул зай гаргах гэж "компьютерийнхээ ёроолыг нь хvртэл ухаж" бvхимдах явдал бишгvй л гардаг байх. Заримдаа шаардлагатай хэрнээ тухайн veд хэрэглэгдэхгvй байгаа программуудаа хvртэл харамсан байж арчих явдал ч олонтаа тохиолддог.

Их хэмжээний сул зай ашиглах шаардлагатай хэрэглэгчид ялангуяа график зураг, аудио ба видео файлтай байнга ажилладаг хүмүүст 2 GB-с дээш багтаамж бүхий EIDE диск шаардагддаг. Иймээс шинээр компьютертээ хатуу диск суурилуулах замаар дискийнхээ багтаамжийг өөрийн ажлын шаардлагад тохируулан ихэсгэж болно.

Гэхдээ 1994 оноос өмнө vйлдвэрлэгдсэн компьютерvvд 528 MB-с дээш, 1996 оноос өмнө vйлдвэрлэгдсэн компьютерvvд 2.1 GB-с дээш багтаамж бvхий дисктэй зохицдоггvйг анхаарах хэрэгтэй. Харин сvvлийн veийн компьютерvvдийн хувьд наад зах нь 6 GB хvртэлх багтаамж бvхий дисктэй ажиллах чадвартай.

Энэ нь компьютерийн бусад vзvvлэлтvvдээс хамаарна.EIDE дисктэй хамт ирдэг программ хангамж нь дээрх бэрхшээлийг шийдвэрлэхэд тодорхой vvрэг rvйцэтгэдэг боловч компьютерийнхээ BIOS-д анхаарах нь чухал.Компьютерт тань программчлагдах боломжтой BIOS суусан байвал vйлдвэрлэсэн пvvc, компанийнх нь вэб хуудсаас шаардлагатай программ хангамжийг ачаалан ажиллуулах замаар сэргээж болно. Эсрэг тохиолдолд BIOS микросхемийг шинээр худалдан авахаас өөр аргагvй. EIDE диск төхөөрөмжvvд нь өгөгдлийг 33 Мбит/с хурдтай дамжуулах *Ultra DMA/33* интерфейстэй. Шинээр суулгах хатуу диск нь хуучнаасаа багтаамж болон өгөгдөл унших, дамжуулах хурдаараа их байх шаардлагатай. Иймээс хуучин дискээ D, шинээр суулгах дискээ C байхаар тохируулах хэрэгтэй. Хуучин диск дээрх мэдээллvvдээ тусгай утилит ашиглан хуулан авч болно. Хатуу дискийг компьютерт суулгахдаа:

Компьютерт байгаа хуучин дискээ шалгана. Start->Programs->Accessories->System
 Tools-> Scan Disk командаар Scan Disk программыг ачаалан ажиллуулаад, дараа нь Start >Programs-> Accessories->System Tools-> Disk Defragmenter командаар дефрагийг хийнэ.
 Шинэ төхөөрөмжийг ажилд бэлтгэхэд ачаалагч диск шаардагдвал уян диск төхөөрөмжид

дискээ хийгээд vндсэн дэлгэцэнд байрлах "My Computer" гэсэн цонхыг сонгож 2 дарна. Нээгдэх цонхноос 3 1/2 Floppy (A:) цонхыг идэвхжvvлээд ерөнхий цэснээс File-г сонгож Format командыг дарна. Улмаар нээгдэх Format харилцах цонхны *Format Type* бvлгээс Full, *Other Options* бvлгээс Copy Systems Files товчлууруудыг тус тус сонгоно. Компьютерээ дахин ачаалсны дараа A: диск төхөөрөмжид хатуу дискийг ажилд бэлтгэхэд шаардагдах программ бvхий диск оруулахыг хvссэн мэдээлэл гардаг.

2. Компьютерээ унтрааж, тэжээлээс нь салгаад процессорынхоо тагыг нээнэ. Хатуу дискээ салгаж авалгvйгээр туузан болон тэжээлийн кабелийг диск төхөөрөмжөөсөө салгана. Туузан кабелийн захын улаан зураас нь яаж байрлаж байсныг тогтоох шаардлагатай. Туузан кабельдаа шинээр хатуу диск холбох хоёрдогч vзvvр мөн компьютерт тэжээлийн сул кабель байгаа эсэхийг мэдэх хэрэгтэй. Байхгvй бол хоёр vзvvр бvхий туузан кабель болон тэжээлийн Y хэлбэрийн салаалагч худалдан авах шаардлагатай. Хуучин дискийг заавал авах шаардлагатай бол тvvн дээр байрлах электрон элементvvдийг гэмтээлгvйгээр болгоомжтой авах хэрэгтэй.

3. Хэрэв ерөнхий кабелиар хоёр EIDE төхөөрөмжийг холбосон бол тэдгээрийн нэг нь vндсэн (Master), нөгөө нь нэмэлт (Slave) байхаар тохируулсан байх шаардлагатай. Хатуу дискэн дээр холболтын схем бvхий цаас наалттай байдаг бөгөөд хэрэглэгчийн зааврыг ашигласан ч болно. Шинэ дискийг Master, хуучин дискийг Slave болгон тохируулна.

4. Хэрэв хоёр дахь алхмыг биелvvлэх veд хуучин хатуу дискээ сугалж авсан бол буцааж хийнэ. Шинэ хатуу дискээ хуучин дисктэйгээ аль болохоор ойрхон байрлуулан суулгах хэрэгтэй. Учир нь кабелийн vзvvр төхөөрөмжvvдэд хоёуланд нь хvрэхээр байх хэрэгтэй. Дискнvvддээ кабелиар холбоно. Туузан кабелийн улаан зураас нь тэжээлийн нvдний нэгдvгээр хөлд (контакт) холбогдсон байх шаардлагатай. Зарим кабелиудад буруу холболтоос сэргийлсэн тусгай тvлхvvp байдаг.

Системийн платад холбогдсон кабель утаснуудаа сайтар нягтлан шалгана. Кабелиа Primary EIDE нvдэнд холбоод, улмаар тэжээлийн кабелийг диск төхөөрөмжтэйгээ холбоно.

5. Компьютерээ асаагаад, ачаалалтын эхний veд компьютерийн параметрvvдийг тохируулах Setup программд орж, нэг болон хоёрдугаар байгууламжийн хувьд Auto горим сонгогдсон эсэхийг шалгана. Систем өөрөө диск төхөөрөмжvvдээ таниад шаардлагатай параметрvvдээ тогтоодог. Параметрvvдээ хадгалаад, ачаалалтын дискний тусламжтайгаар

компьютерээ дахин ачаална. Өгөгдөл хуулах программтай дискээ диск төхөөрөмжид хийгээд, программ ажиллуулах командыг сонгоно. Энэ команд нь ихэвчлэн дискийн хаягийн цаасан дээр бичигдсэн байдаг. Шинээр суулгах диск төхөөрөмжийнхөө параметрыг тодорхойлохдоо зааврыг мөрдөнө. Хуучин диск дээрх мэдээллийг шинэ диск рvv хуулна.

6. Утилитыг ажиллаж дууссаны дараа дискээ гаргаад компьютерээ дахин ачаална. Системийн тест болоод Windows vйлдлийн систем ачаалагдсаны дараа бvx программ хангамжууд зөв ажиллаж байгаа эсэхийг нь шалгаад, шинээр мэдээлэл бичихийн тулд хуучин дискээ форматлана. Yvний тулд vндсэн дэлгэцэнд байрлах **My Computers** цонхон дээр хоёр дарж, нээгдэх цонхноос форматлах хоёрдохь хатуу диск буюу D дискийг сонгоод хулганы баруун талын товчлуур дээр дарж, нээгдэх цэснээс Format командыг сонгоно.

Дискийн зайг хэмнэх арга Орчин үеийн компьютерийн гол үзүүлэлтүүдийн нэг нь хатуу дискийн багтаамж юм.

Өнөөдөр орчин үеийн өндөр үзүүлэлттэй компьютерээс гадна 486, 586 компьютерүүд ашиглагдсаар байна. Эдгээр компьютерийн хатуу дискүүд янз бүрийн хэмжээтэй байдаг бөгөөд, дискийн багтаамж их байх шаардлагатайг бага багтаамж бүхий дисктэй ажиллаж байхад илүү их мэдэрдэг билээ. Дискийнхээ сул зайг ихэсгэхийн тулд хэрэгцээгүй файлуудыг устгах, файлуудыг архивлах гэх мэт янз бүрээр оролддог. Энэ бүхнээс үүдэн дискний сул зайг ихэсгэх үр ашигтай арга байдаг болов уу гэсэн асуулт зүй ёсоор тавигдана.Юуны өмнө дискийн бүтцийн тухай товч танилцуулъя.

Уян ба хатуу дискийн бүтцийг доорх зурагт үзүүлэв.Энд Boot нь дискийн тухай мэдээллийг агуулах сектор, FAT (file allocation table) нь файл байршлын хүснэгт, Root нь файлын каталог, Partition table нь хуваалтын хүснэгт болно. Эдгээрээс FAT хүснэгтийг онцгойлон авч үзье. Дискийн файл бичигдэх хэсгийн хамгийн бага нэгж нь кластер юм. Кластер бүхэн өөрийн дугаартай байх бөгөөд файл бичигдсэн кластерийн дугаарыг (нэг файл нэг кластерт бичигдэхээс гадна хэд хэдэн кластерт бичигдэж болох ба энэ тохиолдолд файл бичигдсэн кластерийн гинжин дарааллыг) FAT агуулж байдаг. Кластерийн дугаарт FAT хүснэгтийн хичнээн бит зориулагдаж байгаагаас хамааран FAT 16, FAT32 файлын системтэй диск гэж нэрлэдэг. Үүнийг DOS, Windows үйлдлийн системийн сонгосон хувилбараас хамааруулан дискийг форматлах явцад систем өөрөө тогтоож өгдөг. Дискийн кластерийн тоог ихэсгэхийн тулд түүнийг дугаарлахад зориулагдах битийн тоог нэмэгдүүлэх шаардлагатай. Иймд FAT16-аас FAT 32 нь илүү олон кластерийг дугаарлах нь ойлгомжтой. Ихэнх компьютер нэг хэсгээс тогтох хатуу

дисктэй байдаг нь **Windows** үйлдлийн системийн хуучин хувилбартай ажиллах үед дискийн зайг маш их хэмжээгээр ашиггүй зарцуулдаг байна. **DOS, Windows** системийн өмнөх хувилбаруудад кластерийн хэмжээ хуваалтын хэсгийн хэмжээнээс хамаарч 2 Кбайтаас 32 Кбайтын хооронд байдаг байна. Хамгийн бага хэмжээтэй ямар ч файл байсан нэг кластерт бичигдэх бөгөөд кластерийн үлдэх хэсэг нь ашиглагддаггүй. Хэрэв хатуу диск үй түмэн жижиг файл агуулж байвал тэдгээрийн ашиглагдаагүй хэсгүүдийн нийлбэр асар их болно. Жишээлбэл, 2 Кбайт кластертай диск дээр ойролцоогоор 0.5 Кбайт хэмжээтэй 100 жижиг файл бичихэд 150 Кбайт дискийн хэсэг ямар ч ашиггүй үрэгдэх болно. Иймд дискийн зайг үр ашигтай зарцуулья гэвэл кластерийн хэмжээг аль болох багаар зохион байгуулах шаардлагатай. Дискийн кластерийн хэмжээг багасгах **FAT32** файлын системийг ашиглах, дискийг хуваах гэсэн хоёр арга байдаг.

Диск хуваах

Хатуу диск нэг хэсгээс тогтож байвал түүнийг **C:** гэж тэмдэглэх ба хэсгүүд болгон хуваасан тохиолдолд тэдгээрийг **D:, E:** г.м. латин цагаан толгойн үсгүүдээр тэмдэглэдэг. Хатуу дискийг янз бүрийн хэмжээтэй дөрөв хүртэлх хэсэг болгон хувааж болдог. Энэ зорилгоор хэрэглэгддэг DOS болон Windows 9х системд **Fdisk, Format** гэсэн системийн программууд байдаг.

Fdisk программ хатуу дискийг хуваах, хуучин хуваалтыг устгах, **Format** программ дискийг форматлах, файлын системийг тогтооход тус тус зориулагддаг.

Fdisk, Format программыг хэрэглэх үед диск дээр байсан хуучин файлууд арчигддаг учир зайлшгүй хэрэгцээтэй программ болон файлуудын нөөц хувилбарыг хийх шаардлагатай. Дискийг хуваасны дараа хэсэг тус бүрийг формат программаар форматлаж өгдөг. Сонгосон **Windows** системийн хувилбараас хамаарч **FAT16, FAT32** файлын системийг тогтоож өгнө. Харин **Windows 9x** хувилбарын тухайд файлын системийг хэрэглэгч өөрөө сонгон өгч болдог.

FAT32 файлын системийг ашиглах

Хэрэв дискэнд олон программ, файл байгаад тэдгээрийг нөөцлөн хадгалах боломжгүй бол кластерийн хэмжээг хялбархан багасгаж болно. Өөрөөр хэлбэл, **FAT16** файлын системийг FAT32 файлын системд хөрвүүлж болдог. Энэ зорилгоор хэрэглэгддэг **Partition Magic, Extra Strangth Partition** гэсэн программуудыг ашиглаж болно. Эдгээр программыг ажиллуулахдаа **Windows** системийн харгалзах лавлахыг ашиглавал зохино.

Нөөц диск суурилуулах

Нөөц дискийн төхөөрөмж нь зөөвөрлөхөд тохиромжтой, найдвартай, багтаамж ихтэй

байдаг. Ийм дискийг найдвартай газарт хадгалж болохоос гадна ажлаа хийж дуусангуут авч явсан ч болдог. Нөөц диск нь компьютерийн хард дискэн дээр зай хэмнэхийн тулд аудио, видео, график зэрэг их хэмжээний зай эзэлдэг мэдээллийг хадгалахад нэн тохиромжтой. Мөн электрон шуудангаар явуулж болохооргүй хэмжээний мэдээллийг зөөвөрлөхөд ашиглана. Одоо үед Iomega компанийн 2 Гбайт багтаамжтай J -диск , 100-200 Мбайт багтаамжтай **Zip** дискийг өргөн хэрэглэж байна. Эдгээрээс гадна 120 Мбайт багтаамжтай **Super Disk** буюу LS -120 диск төхөөрөмж, **Castlewood** компанийн 2,2 Гбайт багтаамжтай Orb- диск төхөөрөмжийг ашиглах болжээ. Orb диск төхөөрөмжийн онцлог нь үнэ хямдтай диск ашигладаг явдал юм. Ийм диск төхөөрөмж сонгохдоо **USB**(универсал цуваа түгээгүүр)-д юмуу эсвэл компьютерийн зэрэгцээ портонд холбогддог төхөөрөмж сонгох хэрэгтэй. Эдгээр нь суурилуулахад хялбар, зөөвөрлөхөд тохиромжтой байдаг.**IDE, SCSI** интерфейстэй диск төхөөрөмжийг холбоход түвөгтэй боловч, хэрэглэхэд тохиромжтой, хурдан байдаг.

SCSI-ИНТЕРФЕЙСТЭЙ ДИСК ТӨХӨӨРӨМЖИЙГ СУУРИЛУУЛАХ Нэгдүгээр алхам.

Компьютер тань **SCSI**-үүр, эсвэл **SCSI**-адаптер байхгүй тохиолдолд **SCSI**-адаптер суурилуулах хэрэгтэй . Сүүлийн үеийн ихэнх **SCSI**-адаптерууд Plug & Play технологиор хийгдсэн байдаг. **SCSI**-адаптерыг суулгахын тулд уг төхөөрөмжтэй цуг ирдэг хэрэглэгчийн зааврыг дагах хэрэгтэй.

Хоёрдугаар алхам. ID-дугаар тохируулах. SCSI төхөөрөмж бүр ID дугаартай байдаг бөгөөд тухайн диск төхөөрөмжийн jump-ын тусламжтайгаар тодорхойлдог. Суурилуулж байгаа диск төхөөрөмж компьютерийн тань хувьд цорын ганц SCSI-төхөөрөмж болж байгаа тохиолдолд ID-дугаарыг өөрчлөхгүй, хэвээр нь үлдээж болно. Эсрэг тохиолдолд SCSI төхөөрөмжөө шалгах хэрэгтэй бөгөөд SCSI төхөөрөмжүүд голдуу дөрөв эсвэл тав гэсэн ID дугаартай байдгийг анхаарвал зохино.

IDE интерфэйстэй диск төхөөрөмж суурилуулах

Нэгдүгээрт

Компьютерээ унтрааж, процессорынхоо тагийг авна. Системийн плат дээр Primary, Secondary гэсэн хоёр IDE суваг байгааг ажиглах хэрэгтэй. Нэг IDE сувагт нь <u>хатуу диск</u>, нөгөөд нь <u>CD-ROM</u> төхөөрөмж холбогдсон байдаг. Зарим тохиолдолд хатуу диск, CD-ROM төхөөрөмж хоёр нэг кабелиар системийн платын нэг IDE сувагт холбогдож болдог. Ийм тохиолдолд шинэ төхөөрөмжөө түүнтэй цуг ирдэг кабелиар хоёр дахь IDE сувагт холбох хэрэгтэй.

Хоёрдугаарт

Шинэ диск төхөөрөмж тань нэг IDE сувагт хоёр дахь төхөөрөмж болон холбогдож байвал стандарт тохиргоо нь Primary буюу Master байдаг тул vvнийг Slave горимд оруулахын тулд jumper-аар өөрчлөнө. Харин диск төхөөрөмж тань ганцаараа IDE кабельд холбогдсон тохиолдолд jumper-г "Master"горимд нь байрлуулна. Хатуу диск холбосон кабельд нэмэлт төхөөрөмж холбох болвол хатуу дискийн jumper-ийг "Master", нэмэлт төхөөрөмжийнхийг "Slave"горимд тохируулах хэрэгтэй.

SCSI, IDE ТӨРЛИЙН ДИСК ТӨХӨӨРӨМЖ

Кабелиа холбож, диск төхөөрөмжөө суурилуулна. Vvний тулд процессор дээр диск төхөөрөмж байрлуулах сул зай сонгож авах хэрэгтэй. Шинэ <u>SCSI</u> адаптер суулгаж байгаа тохиолдолд тvvнийг баруун талын (өгөгдлийн) SCSI кабелийн vvрэнд холбоно. Кабелийн сул vзvvрийг диск төхөөрөмжид холбоно. Өгөгдлийн кабелийн эхний контакт нь (ихэвчлэн улаан шугамаар тэмдэглэгдсэн байдаг) диск төхөөрөмжийн нэг дэх контактад холбогдоно. Дараа нь тэжээлийн кабелийг залгаж, төхөөрөмжөө процессорын сул зайд суулгаж өгнө.

Нөөц диск сонгох

Тэгвэл мэдээллийн нөөц хувь хийж хадгалахад илvv тохиромжтой, багтаамж, хурд ихтэй диск төхөөрөмжийн манлайд Iomega компанийн **Zip (100M6), Digital Research, Hi-Val, Imation, Winstation** компаниудын LS-120 технологи ашиглан vйлдвэрлэдэг **SuperDisk** (120M6) диск төхөөрөмж зайлшгvй орно.

Харин энэ хоёр диск төхөөрөмжийн аль нь илvv вэ? гэсэн асуулт гарах нь мэдээж. Хvн бvр өөр өөрийн сайн муу талтай байдгийн адил энэ хоёр диск төхөөрөмжийн хувьд ч бас сул болон давуу тал бий.**Zip** диск төхөөрөмжийн хувьд маш өргөн тархсан, бараг бvx компьютер vйлдвэрлэгчид ашигладаг. Статистик мэдээнээс vзэхэд 99 доллараас 149 долларын vнэ бvxий 15 сая гаруй **Zip** диск төхөөрөмж ашиглагдаж байна.**LS-120** диск төхөөрөмж бол дээрхтэй харьцуулахад хурд, багтаамж ихтэй, өөрийн 120Мбайт багтаамжтай дискнээс гадна 1.44 Мбайт багтаамжтай диск унших чадвартай. Уг диск төхөөрөмжийг **Compaq, Gateway, Hewlett Packard, IBM, NEC** зэрэг фирмvvд ашиглаж байна.

SCSI- интерфейстэй диск төхөөрөмжийг суурилуулахад SCSI- адаптер шаардагддаг. Энэ нь уг төхөөрөмжийг илvv хурдан ажиллуулах vvpэг гvйцэтгэнэ.

Зэрэгцээ порттой диск төхөөрөмж 300 Кбайт/с орчим хурдтай ажилладаг бол SCSIинтерфейстэй диск төхөөрөмж даруй гурав дахин хурдан ажилладаг ажээ. EIDEинтерфейстэй дотоод LS-120 болон Zip диск төхөөрөмж ашиглавал өгөгдөл дамжуулах хурдыг 1Мб/с хүртэл нэмэгдүүлэх боломжтой. Диск төхөөрөмж сонгон авахад системийн плат чухал үүрэгтэй. Иймээс нэр хүнд бүхий корпорацийн бүтээгдэхүүнийг зөв таньж сонговол зохино. Дараах хүснэгтэд Intel фирмийн системийн платын үзүүлэлтүүдийг толилууллаа.Тааруухан зохиогдсон, тестлэгдээгүй системийн плат худалдаж авснаар хатуу диск болон видеоплат зэргийг худалдан авахаас өөр аргагүй болох явдал цөөнгүй тохиолддог. Иймээс системийн плат сонгохдоо бусад төхөөрөмжүүдтэй зохицон ажиллаж чадах эсэхийг нь анхаарах хэрэгтэй. ASUS, Intel, Super Micro зэрэг туршлагатай үйлдвэрлэгчдийн найдвартай бүтээгдэхүүнийг үнэ хайрлахгүй авбал таны компьютер баталгаатай ажиллах үндэс болохоос гадна тухайн компанийн сайтаас мэдээлэл, тусламж авах боломжтой байдаг.

Системийн плат дээрх микросхемийн багц нь төв процессор, шуурхай санах ой, кэш санах ой, график плат, хатуу диск болон бусад гадаад төхөөрөмжvvдийг холбосон тvгээгvvрийн хооронд явагдах өгөгдлийн урсгалыг хянах vvрэг гvйцэтгэнэ.

Мэдээллийг дараах хаягаар хандан авч болно.

- EIDE интерфейстэй SuperDisk LS - 120 (дотоод) диск төхөөрөмж

http://www.hival.com

- EIDE интерфейстэй LS - 120

http://www.dr-tech.com

- SCSI интерфейстэй LS -120 (дотоод) диск төхөөрөмж

http://www.winstation.com

- Зэрэгцээ порттой LS -120 диск төхөөрөмж

http://www.superdisk.com

- Zip диск төхөөрөмж

http://www.iomega.com

Шинээр хатуу диск суурилуулах

Шинээр хатуу диск суурилуулах нь тийм ч хэцvv ажил биш боловч өөртөө итгэхгvй бол техникийн vйлчилгээний албанд хандах хэрэгтэй. Хэрэв та өөртөө итгэлтэй байгаа бол худалдаж авсан дискнийхээ дагалдаж ирсэн заавар зөвлөгөөг дагах нь чухал. **Seagate** фирмийн диск төхөөрөмж суурилуулахад хамгийн хялбар, ойлгомжтой байдаг. Tvvний корпус дээр энгийн ойлгомжтой заавар байхаас гадна тухайн компьютерт анализ хийж, дараа нь тvvний тухай мэдээлдэг, юу хийх хэрэгтэйг алхам алхмаар зааварласан программ

дагалдаж ирдэг. Уг диск нь 1994 оноос хойш vйлдвэрлэгдсэн EIDE интерфейстэй компьютерvvдийн алинд нь ч тохирно.Харин SCSI интерфейстэй диск төхөөрөмж SCSI контроллер шаарддаг бөгөөд голдуу файл серверт зориулагдсан байдаг.Хэрэв компьютер тань vйлдвэрлэгдсэнээсээ хойш гурваас дээш жил болж байгаа бол тvvний BIOS 8.4 Гбайтаас дээш багтаамжтай дискийг хvлээн зөвшөөрөхгvй байх бvрэн vндэстэй.EIDE интерфейстэй UltraDMA/66, UltraATA/66 дискнvvд өгөгдлийг 66 Мбит/сек хурдаар дамжуулдаг. Cvvлийн гурван жилийн дотор vйлдвэрлэгдсэн компьютерvvд UltraDMA/33 стандарттай байдаг бөгөөд тvvнийг UltraDMA/66-аар солихын тулд Promise Technology (www.promise.com) фирмийн Ultra66 өргөтгөлийн платыг давхар суулгах хэрэгтэй.

Доргилтоос болж vvсэх гэмтлээс хатуу дискийг хамгаалах

Компьютерийн хатуу диск дээрх мэдээлэл устаж vrvй болох, гэмтэх тохиолдол олон янзын шалтгаантай байж болно. Винчестерийн гэмтлийн талаас илvv хувь нь доргилт, чичиргээ, унагаах зэрэг механик ажиллагаанаас болдог байна.Гаднын механик vйлчилгээнээс хатуу дискэнд vvcч болох гэмтлийн талаар болон ийм vйлчлэлээс хатуу дискийг хамгаалах сvvлийн veийн технологийн талаар танилцуулъя.Компьютерийн дурын эд ангийн нэгэн адил хатуу дискийг бага боловч өндрөөс унагахад гаднаас нь харахад гэмтээгvй мэт боловч дотор талын хэсгvvд нь амархан гэмтдэг.Үйлдвэрээс технологийн нарийн шалгалтаар шалгагдаж гардаг учир гэмтэлтэй диск гардаггvй байна.Компьютерийн корпуст суурилагдсан диск дан дискийг бодвол доргилтод харьцангуй бага өртдөг. Энэ нь компьютерийн корпус доргилтын зарим хэсгийг өөртөө шингээдэгтэй холбоотой.Зураг 1-д механик vйлчлэлийн нөлөөгөөр хатуу дискэнд vйлчлэх хvчний хэмжээг хугацаанд харьцуулсан графикийг vзvvлсэн байна.

Босоо тэнхлэгийн хувьд чөлөөт уналтын хурдатгалд харьцуулсан хvчний хэмжээ, хэвтээ тэнхлэгийн хувьд vйлчилсэн хугацааг авчээ.Графикаас vзэхэд богино хугацаанд их хvчээр vйлчилсэн тохиолдолд диск гэмтэх эрсдэл хамгийн их байдаг байна. Yvний улмаас дискийн уншигч толгой гэмтэх, холхивчинд сул гvйлт бий болох, дискэнд хөдөлгөөн vvcэх зэрэг гэмтлvvд vvcдэг.

Цохилтын vp дvнд vvcэх гэмтлээс хамгийн тvгээмэл нь дискийн уншигч толгой гэмтэх явдал юм. Цохилтын хvч хэвтээ тэнхлэгт перпендикуляр буюу тодорхой өнцөг vvcгэн vйлчлэх veд yншигч толгой дискийн гадаргуугаас огцом салж, буцаж унахдаа дискийн гадаргууг зурна. Ингэснээр дискийн гадаргуу дээр маш олон тооны жижиг талстууд бий болж тархдаг. Дискийн орчимд vvcэх соронзон орны нөлөө, талстуудын хэмжээ зэргээс шалтгаалан талстууд дискийн гадаргуу дээр vлддэг байна. Уншигч толгой доргилтын улмаас физик гэмтэл авах бvрэн боломжтой. Yvнээс улбаалан уншигч толгойн соронзон

шинж чанар мэдэгдэх үйц муудсанаас эвдрэлтэй кластерууд үүсдэг байна.

Иймээс диск vйлдвэрлэдэг компаниуд цохилт, доргилтын улмаас дискэнд vvсэх гэмтлийг багасгах зорилгоор олон янзын технологи ашигладаг. **1. SPS технологи**

Quantum фирмийн **SPS** (Shock Protection System) технологи нь 1998 оны эхний хагаст гарсан бөгөөд **Fireball TM EL** төрлийн винчестерт хэрэглэгддэг. Дискийн гадаргуугаас уншигч толгой хүртэлх зайг багасгаснаар цохилтын үед үүссэн үндсэн энерги диск төхөөрөмжийн бусад эд ангиудад шингэдэг байна. Ингэснээр дискийн гадаргууд орох өөрчлөлт бараг үгүй болдог. **2. SPS II технологи**

SPS технологи нь компьютер ажиллаагvй veд дискийг доргилтоос хамгаалах зориулалттай бол **SPS II** технологи нь компьютер ажиллаж байх veд хатуу дискийг доргилтоос vvcэх гэмтлээс хамгаалах технологи юм.

Уг технологийн онцлог нь системийн блокт доргилт vvсcэн veд дискэнд бичигдэж байсан мэдээлэл тvp санах ойд бичигдэж, доргилтын хугацаа дууссаны дараа дискэнд бичигддэг байна. Зураг 4-т **SPS II** технологи ашиглаагvй, зураг 5-д тухайн технологи ашигласан veийн дискэнд доргилт vvcэхэд явагдах процессыг тус тус vзvvлжээ.

SPS II технологийг Quantum фирмийн Fireball Ict, Fireball Ict10k, AtlasV загварын дискvvдэд ашигласан байдаг. 3. Seagate компанийн GFP (G-force protection) технологи Уншигч толгойн хэмжээ, жинг багасгаж, диск болон тvvнийг бэхлэгч биесийн хоорондох зайг ихэсгэснээр цохилтын veд тэдгээрт vvcч болох кинетик энергийн хэмжээг мэдэгдэхvйцээр багасгадаг. Тус компанийн мэргэжилтнvvд доргилтын veд холхивчинд vvcэх гэмтлийг багасгах зорилгоор диск бага зэрэг байрнаасаа хөдөлсөн тохиолдолд тvvний уншигч толгой мөн дагаж байрлалаа өөрчилж байхаар тооцоолсон байна. Уг технологи нь Seagate Barracuda TM 18LP/36/50, Cheetah TM 18LP/36 диск төхөөрөмжvvдэд ашиглагдаж байна. Дээрх компаниудаас гадна Maxtor, Fujitsu, Samsung, Western Digital зэрэг компаниуд ч мөн дискийг доргилтоос хамгаалах талаар өөрсдийн технологийг ашигладаг байна.

Уян дискийн төхөөрөмжийг компьютерт хэрхэн таниулах

Vvний тулд та компьютераа анх асах veд нь **CTRL+ALT+DEL** товчийн тусламжтайгаар setup-руу орох хэрэгтэй. Vvний дараа гарч ирэх хvснэгтээс доорх дарааллаар уян диск төхөөрөмжийг өөрийн компьютерт суурилуулна.

1. Setup-ийн мэдээлэл бүхий хүснэгтээс STANDART CMOS SETUP гэсэн мөрийг сонгож ENTER товч дарна.

2. Гарсан хvснэгтээс Floppy drive A: Not installed гэсэн байвал Page Up эсвэл Page Down

товчлуурын тусламжтайгаар 1.44 MB 3.5" болгоно.

3. ESC товчлуурыг дарж уг цонхоо хаана.

4. F10 товчлуурыг дарахад WRITE TO CMOS AND EXIT? (SAVE CURRENT SETTINGS AND EXIT?) Y or N гэсэн асуултанд Y буюу Yes гэж хариулна. Ингэснээр таны компьютер уян дисктэй харьцах боломжтой болох юм.

Дискийг ажилд бэлдэх (Форматлах) Vvний тулд таны компьютер MS_DOS, WINDOWS 9x; 2000 ME; NT системийн аль нэг дээр ажилладаг байх хэрэгтэй. Учир нь vvнийг систем программын командын тусламжтайгаар гvйцэтгэдэг байна. Харин дискэнд мэдээллийг бичихийн тулд хамгаалалтыг авах хэрэгтэй.

MS_DOS системээс дискийг форматлахдаа: Дэлгэцийн доод буланд C:\> format a: Системтэй форматлах бол C:\> format a: /s гэсэн командыг гараас бичиж өгнө.

Vvний дараа дэлгэц дээр доорх бичиг гарахад All data in your diskette will be lost!!! Do you wish to continue ? Y or N Гэсэн асуултад Y буюу Yes гэж хариулна.

Бусад асуултанд Enter товч дарснаар таны диск ажилд бэлэн болно.

Одоо бусад системийн хувьд авч vзье.

Дэлгэцэн дээрх My Computer-г нээж Floppy A гэсэн тэмдэг дээр хулганыхаа баруун талын товчийг даран гарч ирэх цонхноос Format-г дарна.

Vvний дараа гарч ирэх цонхноос дискээ ямар аргаар форматлахаа командуудыг тэмдэглэх замаар сонгож start товчлуур дээр дарна.

Харин энэ veд дискнийхээ хамгаалалтыг авсан байх хэрэгтэй.

Дискнээс хуулах

MS_DOS-ын горимд дискнээс хуулахдаа дэлгэцийн доод буланд A:/> сору [file-ийн нэр]

[хуулагдах диск буюу директор] гэсэн форматтай командыг өгнө.

Дискэнд хуулахдаа мөн C:/> copy [file-ийн нэр] [хуулагдах диск буюу директор]: гэсэн форматтай командыг өгнө.

Windows-ын төрлийн системийн хувьд Windows explorer дотор А диск дээр байгаа файлуудаа гаргаж хуулах файлаа тэмдэглээд хулганыхаа зvvн товчлуур дээр дарж сору командыг дарна.

Ингэсний дараа дахин хуулах диск буюу директорийнхоо нэр дээр очиж мөн хулганыхаа зvvн товчлуур дээр дарж гарсан цонхноос paste командыг дарна.

Харин уян диск руу хуулах бол дээрхийн эсрэгээр командын дарааллыг алдагдуулалгvй гvйцэтгэнэ.

Монитор

Дэлгэц суурилуулахийн тулд

Монитор буюу дэлгэцийг компьютерт суурилуулахын тулд видео адаптер байх шаардлагатай.

Эхлээд видео адаптераа процессортоо суулгаад дэлгэцний арын хэсгээс гарч буй холбогч кабелыг видео адаптерний портонд, тэжээлийн залгуурыг тогонд тус тус залгана. Үvний дараа компьютерээ асааж дэлгэцтэй хамт дагалдаж ирсэн инсталл буюу драйвер дискийн тусламжтайгаар дэлгэцийг таниулна. Драйвер диск дагалдаж ирээгvй бол дэлгэцийг vйлдвэрлэсэн газрынх нь вэб хуудаснаас татаж авч болно.

Дэлгэцнийхээ төрлийг хэрхэн мэдэх вэ?

Windows системээс Start->Settings->Control Panel-г сонгоод System цонхыг сонгоод хоёр дарахад System Properties цонх нээгдэнэ. Энэ цонхны Device Manager хэсгийг сонгоод Monitor талбар дээр хоёр дарахад таны дэлгэцийн төрөл гарч ирнэ.

Дэлгэц өнгө болон хэмжээг хэрхэн өөрчлөх вэ?

Windows системээс Start->Settings->Control Panel-г сонгоод Display цонхыг 2 дарж орно. Ерөнхий цэснээс Settings-г сонгоод *Colors* гэдгийн доор өнгөний хэмжээ, *Screen area* -гаас дэлгэц дvрслэгдэх хэмжээг сонгох замаар өөрчилж болно. Дэлгэцний гэрэл нь анивчаад байгаа атлаа ажиллахгүй бол яах вэ?

Энэ тохиолдолд компьютерээ унтраасны дараа дэлгэцээ салгаж аваад өөр зvгээр ажиллаж байгаа компьютерт холбоод vз. Ингэхэд ажиллахгvй байвал дэлгэц тань гэмтэлтэй байна гэсэн vг бөгөөд засуулах эсвэл солих шаардлага гарч ирнэ. Харин зvгээр ажиллаж байвал таны видео адаптер гэмтэлтэй эсвэл тохирохгvй байна гэсэн vг.

Иймд видео адаптераа өөр компьютерт суулгаад ажиллаж байвал таны видео адаптер, дэлгэц хоёр хоорондоо зохицохгvй байна гэсэн vг.

Гэхдээ зарим тохиолдолд хятадын олон залгуурт нилээд олон зvйл зэрэг залгасан нөхцөлд тог хангалттай хүрэлцээгүйн улмаас дэлгэцийн гэрэл нь анивчаад ажилладаггүй юм.

Дэлгэцийн гэрэл нь асахгүй мөн ажиллахгүй байвал яах вэ?

Энэ тохиолдолд дэлгэцнийхээ тэжээлийн залгуурыг солиод vз, болохгvй бол таны дэлгэц гэмтэлтэй байгаа учир засуулах эсвэл солих шаардлагатай.

Дэлгэц маань өнгөт атлаа хар цагаан өнгөөр гараад байна, үүнийг хэрхэн засах вэ?

Windows системээс Start->Settings->Control Panel -г сонгоод Display цонхыг 2 дарж орно. Ерөнхий цэснээс Settings -г сонгоод *Colors* гэсний доор хар цагаанаар тохируулагдсан байвал өөрчлөх шаардлагатай.

Дэлгэц тань олон өнгө ялгаруулж чадахгүй байвал тохиргоог яаж хийх вэ?

Start->Settings->Control Panel -г сонгоод Display цонхыг 2 дарж орно. Үvний дараа ерөнхий цэснээс Settings -г сонгоод *Colors* гэсний доорх өнгөний хэмжээг өөрчил.

Дэлгэц тань өнгөт боловч тоглоом тоглох гэхээр график дурслэл муу байвал яах вэ? Ийм тохиолдолд тоглоом тоглоход хэрэглэгддэг **DirecX** программийн илуу сайн хувилбарыг олж суулгана уу.

Дэлгэцнээс нудээ яаж хамгаалах вэ?

Дэлгэц гэдэг маань телевизортой адилхан зарчмаар ажилладаг учир телевизор vзэхэд ажиглагддаг нvд чилэх, аргах, хараа муудах зэрэг бэрхшээлүүд бvгд бий. Иймээс эхний ээлжинд дэлгэцний хаалт болох шилэн фильтер авч тавина уу. Мөн нvдээ ve ve амрааж ондоо зvг pvv хараагаа хандуулж бай.

Дэлгэцийг арчиж цэвэрлэхэд юуг анхаарах хэрэгтэй вэ?

Дэлгэц нь телевизортой адилхан зарчмаар ажилладаг учир телевизор шиг өндрийн тэжээлийн хэсэгтэй их хэмжээнмй хүчдэл хуримтлуулдаг учир хамаагvй арчиж цэвэрлэх юм бол дэлгэцэндээ гэмтэл учруулахаас гадна өөртөө гэмтэл учруулж болно. Иймээс дэлгэцээ унтраагаад нэлээд хугацаа өнгөрсний дараа бага зэрэг чийгтэй алчуураар эсвэл бvp их хиртэж загалтаагvй бол хуурай алчуураар арчиж бай. Хэрэв чийгтэй алчуурааар арчсан бол арчингуут яаралтай компьютерээ асаах хэрэггvй.

Hub ашиглалгvйгээр дотоод сvлжээнд 2 компьютерийг хооронд яаж холбох вэ?

Ethernet сvлжээнд 2 компьютерийг дотоод сvлжээний Hub төхөөрөмж ашиглалгvйгээр зөвхөн кабелиар хооронд нь холбож болдог. Мэдээж 2 компьютерт хоёуланд нь дотоод сvлжээний карт суулгасан байх шаардлагатай. UTP CAT5 төрлийн кабелын 2 v3vvpт RJ45 коннектороо холбохын тулд эхлээд кабелийн утаснуудыг дугаарлах шаардлагатай.

UTP кабель нь дотроо 8 өнгийн утаснаас бvрддэг. RJ45 коннекторт кабелын 2 vзvvрийг хавчихдаа гаднах хаймран бvрээсийг 1.5 см хэртэй хуулж, дотроос нь гарах утаснуудыг нэг нэгээр нь салгаж тэнийлгэнэ. Ингээд коннекторыг дараах байдлаар барьж, утаснуудыг дарааллуулан байрлуулж тусгай зориулалтын бахиар хавчина. Коннекторын нэг тал цулгай бөгөөд нөгөө тал нь тvгжигч сэртгэр байдаг. Энэ сэртгэр нь кабелийг дотоод сvлжээний карт болон Hub төхөөрөмжинд залгахад тvгжээс болж өгдөг vvрэгтэй. Энэ тvгжээс сэртгэрийг дээш нь харуулж, кабель орох хэсгийг өөр лvvгээ харсан байдлаар харин толгойг нь нөгөө тийшээ харсан байдлаар барина. Ингээд зvvн гараас эхлэн кабелийн утаснуудыг дугаарлах ёстой. Нэг талын vзvvрийг хавчихдаа утаснуудыг дараах байдлаар байрлуулна:

Зуун гараас

- 1 Шар алаг
- 2 Шар
- 3 Ногоон алаг
- 4 Цэнхэр
- 5 Цэнхэр алаг
- 6 Ногоон
- 7 Хүрэн алаг
- 8 Хүрэн

Одоо нөгөө талын vзvvрийн утасны дарааллыг тайлбарлъя: Мөн коннекторын сэртгэрийг дээш нь харуулж бариад зvvн гараас дараах байдлаар байрлуулна. 1 Ногоон алаг 2 Ногоон 3 Шар алаг 4 Цэнхэр 5 Цэнхэр 5 Цэнхэр алаг 6 Шар 7 Хvрэн алаг 8 Хvрэн Ингээд хавчсаныхаа дараа харахад кабелын нэг талын vзvvрийн 1, 2 -р утас нөгөө

инг ээд хавчсаныхаа дараа харахад каослын нэг талын үзүүрийн 1, 2 -р угас нөгөө үзүүрийн 3, 6 -р утастай холбогдоод бусад нь 4 нь 4 -тэй, 5 нь 5 -тай, 7 нь 7 -той, 8 нь 8 тай холбогдож байгаа.

Та үүнийг мэдэх үү?

Хадгалагдсан Web хаягуудыг устгах /Clear History/ Хадгалагдсан Web хаягуудыг устгахдаа Internet Explorer-ийн Tools цэсний Internet Options -oop opood "Clear History" товчлуурыг дарна. Заримдаа энэ арга vp дvнд хvpгэдэггvй тохиолдол гардаг. Тэгвэл доорх аргаар туршаад vзээрэй. Компьютерийн системийг DOS-ын горимд ачаална. Yvний тулд:

Start> DOS Shutdown> restart in MS DOS Mode гэсэн дарааллаар Windows-ийг Restart хийнэ.

DOS-ийн командын мөрөнд cd \windows гэж бичээд enter дарна. Дараагийн мөрөнд deltree history гэж бичээд enter дарна. Windows-оо дахин ажиллуулаарай Хадгалагдсан хаягууд одоо устгагдсан байх болно.

A:Windows98 суулгасны дараа Fax дамжихгvй байна.

X: Хэрэв та өөрийн компьютерийн <u>Windows95 vйлдлийн систем</u>ийг <u>Windows98SE</u> болгон шинэчилсэн бол таны <u>Fax</u> -ын программ ажиллахгvйд хvрдэг.

Учир нь Microsoft Fax-ийн <u>fax</u> дамжуулах болон хvлээн авах гол файл хасагдчихдаг байна. Иймд та доорх өөрчлөлтийг хийх шаардлагатай.

Mapi32.dll гэсэн нэртэй файлийг олоод нэрийг нь Mapi32.old болгож өөрчилнө. Дараа нь Mapi32x.dll гэсэн нэртэй файлийг олоод мөн нэрийг нь Mapi32.dll болгож өөрчилнө.

MS Excel-ийн нүдэнд мөр оруулах

MS Excel дээр ажиллаж байгаа veд xvcнэгтийн нэг нvдэнд олон мөрөөр бичих хоёр арга байдаг.

1. Тухайн нүдэндээ курсороо байрлуулаад ALT+ENTER товчуудыг зэрэг дарна.

Тухайн нүдэн дээрээ курсороо байрлуулна. Дараа нь Format цэсний Cells -ийг сонгоод
 Alignment гэсэн хуудсанд орно. Wrap text гэсэн мөрийн өмнө тэмдэглэгээ хийнэ.
 Ингэснээр мөн л нүдний зайг өргөсгөх нариисгах боложтой болдог байна

> Windows Explorer-ийг хэрэгцээт Folder-ийг шууд нээхээр ачаалах

Vvний тулд Start цэсний Run мөрөнд

START гээд "FOLDER-ийн нэр"

гэсэн форматтайгаар командаа бичээд ОК товч дарна.

Жишээ нь: С дискний My Documents-ийг нээх бол START C:MY DOCUMENTS гэсэн команд өгөхөд Windows Explorer дээр My Documents нээгдэнэ.

Сулжээн дэх дискэнд хандалт уусгэх

Сvлжээний хэрэглэгчдэд өдөр тутам хэн нэгний компьютерээс **file** хуулж авах болон дамжуулах шаардлага гардаг. Тэгвэл байнга ордог харилцагчийнхаа share хийгдсэн директор болон дискийг өөрийн компьютер дээрээ сүлжээний диск байдлаар тохируулах бололцоо байдаг.vvний vp дvнд сvлжээний диск нь таны дотоод хатуу дисктэй зэрэгцэн харагдах болно. Хэрэв та үүнийг хийхийг хvсвэл **Network Neighborhood** -pyy орсны дараа сонгосон хэрэглэгч pvv орон **share** хийгдсэн директор болон дискэн дээр хулганыхаа баруун товчийг дарна. Vvний дараа **Map Network Drive** гэж дарснаар сvлжээний диск бэлэн болно. Хэрэв "Reconnect at logon" гэсэн сонголтыг ашиглавал та компьютерээ асаахад сүлжээний дискийг дахин ачаалж чаддаг.

Microsoft Word-ын гэмтсэн файлыг хэрхэн сэргээх вэ?

Microsoft Word-ын гэмсэн файлаас текстийг дахин сэргээхийн тулд Recover Text from Any File option сонголтыг ашиглана.

Харин текстээс бусад хийгдсэн формат, график өөрчлөлт, зургын объект, хөл толгойн текст, ишлэлүүд зэргийг урьд байсан байдлаар нь сэргээх боломжгүй ба харин эдгээрийг жирийн текст хэлбэрээр сэргээх боломжтой байдаг. Хэрэв уг сонголт таны Word -ын командууд дотор байхгүй бол үүнийг суулгах шаардлагатай.

Microsoft Word -ын гэмтсэн файлаас текстыг сэргээхдээ:

1. File цэсний Open руу орно.

2. Files of type хэсгээс Word - 97,2000,2002 -ийн хувьд "List Files of Type :", Word 98-ын хувьд "Show :", Word 2001 болон Х -ын хувьд "Recover Text from Any File"-ыг сонгоно.

3. Сэргээх документаа нэг удаа дарж тэмдэглээд **Ореп**-ийг дарна.

Recover Text Converter-г ашиглан файлыг хэрхэн сэргээх вэ?

Уг сонголтыг ашиглан Microsoft word-ын биш документуудын хувьд гэмтсэн файлын текстийг сэргээж болно. Ингэхдээ:

1. Microsoft Word 97, 2000, 2002-ын хувьд **Tools - Options**, Microsoft Word 98-ын хувьд **Tools - Preferences**, Microsoft Word 2001-ын хувьд **Edit - Preference**s, Microsoft Word Х-ын хувьд **Word -Preferences-**ийг сонгоно.

2. General-ыг дараад гарч ирэх харилцах цонхноос Confirm conversion at Open-ийг сонгон OK ийг дарж гараад , File цэсний Open ыг нээнэ.

3. Files of type хэсгээс Word - 97,2000,2002 -ийн хувьд "List Files of Type:", Word 98-ын хувьд "Show:", Word 2001 болон Х -ын хувьд "Recover Text from Any File"-ыг сонгоно.

4. Сэргээх файлаа сонгоод нэг удаа дарж тэмдэглэн Open-ыг нээнэ.

5. Convert File гэсэн харилцах цонх гарч ирэхэд Recover Text from Any File- ийг сонгож ОК-ыг дарж дуусгана.

Microsoft Word-ын гэмтсэн файлыг хэрхэн сэргээх вэ?

Microsoft Word-ын гэмсэн файлаас текстийг дахин сэргээхийн тулд Recover Text from Any File option сонголтыг ашиглана.

Харин текстээс бусад хийгдсэн формат, график өөрчлөлт, зургын объект, хөл толгойн текст, ишлэлүүд зэргийг урьд байсан байдлаар нь сэргээх боломжгүй ба харин эдгээрийг жирийн текст хэлбэрээр сэргээх боломжтой байдаг. Хэрэв уг сонголт таны Word -ын командууд дотор байхгүй бол үүнийг суулгах шаардлагатай.

Microsoft Word -ын гэмтсэн файлаас текстыг сэргээхдээ:

1. File цэсний Open руу орно.

2. Files of type хэсгээс Word - 97,2000,2002 -ийн хувьд "List Files of Type :", Word 98-ын хувьд "Show :", Word 2001 болон Х -ын хувьд "Recover Text from Any File"-ыг сонгоно.

3. Сэргээх документаа нэг удаа дарж тэмдэглээд Open-ийг дарна.

Recover Text Converter-г ашиглан файлыг хэрхэн сэргээх вэ?

Уг сонголтыг ашиглан Microsoft word-ын биш документуудын хувьд гэмтсэн файлын текстийг сэргээж болно. Ингэхдээ:

1. Microsoft Word 97, 2000, 2002-ын хувьд **Tools - Options**, Microsoft Word 98-ын хувьд **Tools - Preferences**, Microsoft Word 2001-ын хувьд **Edit - Preference**s, Microsoft Word Х-ын хувьд **Word -Preferences**- ийг сонгоно.

2. General-ыг дараад гарч ирэх харилцах цонхноос Confirm conversion at Open-ийг сонгон OK ийг дарж гараад , File цэсний Open ыг нээнэ.

3. Files of type хэсгээс Word - 97,2000,2002 -ийн хувьд "List Files of Type:", Word 98-ын хувьд "Show:", Word 2001 болон Х -ын хувьд "Recover Text from Any File"-ыг сонгоно.

4. Сэргээх файлаа сонгоод нэг удаа дарж тэмдэглэн Open-ыг нээнэ.

5. Convert File гэсэн харилцах цонх гарч ирэхэд Recover Text from Any File- ийг сонгож ОК-ыг дарж дуусгана.

Хэд хэдэн модем ашиглан сүлжээний холболт хэрхэн хийх вэ?

Уг холболтыг хийхийн тулд дараах vйлдлvvдийг хийнэ.

1. Нэг модем ашиглан Dial-Up Networking холболт хийнэ.

2. Ингэхдээ Dial-Up Networking - Make new connection рүү орж шинэ холболт vvcгэн File цэсний Properties рүү орно.

3. Multilink tab-aac Use additional devices-ыг сонгон Add-ыг дарна.

4. Холболтонд шаардагдах төхөөрөмжийг / модемоо/ сонгон ОК --ийг дарна.

5. Компьютерт суугдсан бүх модемуудаа нэмж оруулах хүртлээ 3.4-р алхмуудыг давтана.

Санамж:

" multilink connection хийхийн тулд таны компьютерт хоёроос доошгүй модем суулгагдсан байх шаардлагаас гадна, модем бүр нэг нэг утасны шугамтай холбогдсон байх ёстой бөгөөд, танд интернэтийн үйлчилгээ үзүүлэгчийн зүгээс multilink connection болон PPP / Point to point protocol/-ийг ашиглах боломжоор хангасан байх ёстой.

" Эхний модемаар амжилттай холбогдсон хэдий ч хоёрдогч модемоор холбогдоход холболт салаад болохгүй байвал танд интернэтийн үйлчилгээ үзүүлэгч ийм төрлийн үйлчилгээ үзүүлэх боломжоор хангаагүй байна гэсэн үг юм.

" Multilink нь Dial-Up Networking холболтын нэг хэсэг бөгөөд та бусад төрлийн холболтын программ ашиглаж үед энэ холболтыг хийх боломжгүй байдаг.

" Multilink холболт нь ISDN модемд зориулагдсан байдаг боловч өөр өөр хурдтай, хоёр болон түүнэээс дээш анолог модемд ашиглах боломжтой байдаг. Гэвч анолог модем ашиглах нь сериал портын алдаа өгөх, холболтын чанарыг бууруулах зэрэг сул талтай байдаг:

Сулжээнд байгаа бусад компьютеруудыг унтраах

Хэрэв таны компьютерт **Windows NT** суугдсан бол shutcmd.exe гэдэг жижигхэн **utility** программын тусламжтайгаар энэ vйлдлийг гvйцэтгэж чадна.

Жишээ нь: Сvлжээнд байгаа Client-1 гэсэн компьютерийг унтраая. Vvний тулд Start цэсний Run мөрөнд

SHUTCMD \\CLIENT-1 /Y

командыг бичээд ОК товч дарна.

Хэрэв уг машины **IP** хаяг мэдэгдэж байвал / жишээ нь 205.156. 66. 44 / дээрхийн адил командаар уг vйлдлээ гvйцэтгэж болно.

SHUTCMD \\205.156. 66. 44 /Y

командыг бичээд ОК товч дарна.

Microsoft IE дээрх хуудсыг дээшлvvлж, доошлуулах

Microsoft Internet Explorer программ дээр вэб хуудсыг Page Down, Page Up товчлуураас гадна хулганаараа дээшлүүлж, доошлуулах олон арга байдаг боловч хамгийн хялбар нь Spacebar буюу зай авахад хэрэглэдэг товчлуурыг ашиглах явдал юм. Хуудсыг доошлуулахдаа *Spacebar* товчлуурыг, харин буцаад дээшлүүлэхдээ *Shift* товчлуурыг *Spacebar* товчлуурын хамт дарж үйлдлийг гүйцэтгэнэ.

Файлуудыг Recycle bin руу зөөхгvйгээр устгах

Хэрэв та ямарваа нэг файлыг **Recycle bin** руу зөөхгvйгээр устгахыг хvсэж байвал **Delete**-ийг дарах veдээ **Shift** товчыг хамт дарна. / мөн хулганыхаа баруун товчыг ашиглан устгаж ч болно. /

Дээр дурьдсан vйлдлvvд нь таныг тухайн файлыг шууд устгахад туслах бөгөөд та дараах тохиргоог хийснээр та устгахыг хvссэн бvх файлуудаа **Recycle bin** pvv зөөхгvйгээр устгах боломжтой болно.

- Дэлгэцэн дээрх Recycle bin Icon дээр хулганны баруун товчыг дарж Properties ийг сонгоно.
- Global tab -aac Do not move files to the Recycle Bin ыг сонгоно.
- Configure drives independently -гэдгийг сонговол тодорхой нэг драйвераас устгасан файлыг Recycle bin pvv зөөхгvйгээр шууд устгахыг зааж өгөх боломжтой

болно.

On line цагаа хэмнэхийн тулд

Та өөрийн ашигладаг **E-mail**-ийн программд доорх тохиргоог хийснээр зөвхөн **e-mail** илгээх болон хvлээн авах хугацаанд интернэтэд холбогдох бөгөөд дуусмагц таны холболт автоматаар салах болно. Ингэснээр таны **On line** цаг бага боловч хэмнэгдэх болно.

Outlook Express программын хувьд:

-Vндсэн цэсний Tools-ээс Options-руу орно.

-Нээгдэх цонхны **Connection** гэсэн хуудсыг сонгоно.

-Энд байгаа Hang up after sending and receiving гэсэн vгийн өмнөх тэмдэглэгээг

хийгээд зөвшөөрөх товчлууруудыг дарж нээгдсэн цонхнуудыг хаана.

Eudora программ ашигладаг бол:

-Vндсэн цэсний Tools -ээс Options-ийг (1) сонгоно.

Харин дараагийн хийх үйлдэл таны Eudora программын версээс шалтгаалж өөр байх юм.

Eudora 4.3 -ийн хувьд:

-Options цонхны Category гэсэн баганаас Internet Dial up гэсэн хэсгийг нээнэ.

-Уг цонхны зvvн хэсэгт байгаа **Hang up after receiving and sending (2)** гэсэн vгний өмнөх тэмдэглэгээг хийгээд **OK** товчлуур дарна.

Eudora 3.0, 4.0-ийн хувьд:

-Options цонхны Category гэсэн баганаас Advanced Network гэсэн хэсгийг нээнэ. -Мөн, цонхны зvvн хэсэгт байгаа Hang up after receiving and sending (3) гэсэн vгний өмнөх тэмдэглэгээг хийгээд OK товчлуур дарна.

Microsoft Outlook программын хувьд:

-Vндсэн цэсний Tools-ээс Options-руу орно.

-Нээгдэх цонхны Mail Delivery гэсэн хуудсыг сонгоно.

-Энд Hang up when finished sending, receiving or updating гэсэн vгний

өмнөх тэмдэглэгээг хийнэ.

-ОК товчлуурыг дарж цонхыг хаана

Bootable (Start Up) disk бэлтгэх

Start Up Disk -нь Компьютерийн системийг дотроос нь бус уян дискнээс ачаалах зориулалттай системийн шаардлагатай файлуудыг агуулсан диск юм. Ийм дисктэй

байснаар та хатуу дискээ форматлах, системийн алдааг оношлох, засварлах, вирусын эсрэг программаар системээ бүхэлд нь шалгах боломжтой болдог. Системтэй диск ч гэж нэрлэх нь бас бий.

Windows-ийн **Start Up disk**-ийг бэлдэхэд танд нэг ширхэг 1.44 mByte багтаамжтай уян диск хэрэгтэй.

Ямар дарааллаар уг дискээ бэлтгэх вэ?

- Start товчлуурыг дарж Setting-ийн Control Panel-аас (1) Add/Remove Programs (2) гэсэн хэсгийг нээнэ.

- Vvсэх цонхноос Startup Disk гэсэн хvснэгтийг нээж Create Disk (3) товчлуурыг дарна.

- Одоо vvcэх цонхон дээр та Windows-ийн install disk байгаа замыг зааж OK (4), (5)

товчлуураа дарна.

- Insert disk гэсэн цонх гармагц уян дискээ хийж ОК (6) товчийг дарна.
- Диск бэлэн болмогц дахин ОК (7) дарж цонхыг хаана.

ISP-руу илvv тvргэн холбогдох боломж

Хэрвээ та Интернэтийн vйлчилгээ эрхэлдэг газар (ISP) луу холбогдохдоо зарцуулдаг цагаа аль болох багасгая гэвэл эхлээд My Computer -> Dial-up Networking руу ороод өөрийн

ашигладаг холболтын цонхыг (My connection, Internet г.м) нэг дарж сонгоод хулганыхаа баруун товчлуурыг дарж Properties-г сонго. Гарч ирэх цонхноос Server Types-г сонгоод Log on to Network, NetBEUI, IPX/SPX Compatible Protocol-н өмнөх чагтыг арилгах хэрэгтэй. Дараа нь холбогдож чадаж байгаа эсэхээ шалгаарай.

Ихэнх ISP-нvvд уг тохиргоог хэрэглэдэггvй бөгөөд эдгээрийн өмнөх чагтыг авсанаар холбогдож орох хугацаагаа 60 хvртэлх секундээр хэмнэдэг.

Холболтын болон файл татах хурдыг хянахад System Monitor-г ашиглах нь

Компьютерийн хатуу диск, санах ой, дотоод сvлжээний хурд болон vйл ажиллагааг нь хянадаг System Monitor программийн тохиргоонд Dial-up Networking холболтынх мөн байдаг билээ. System Monitor-т Dial-up Networking холболтыг нэмж өгснөөр секундэд хэдэн байт хvлээн авч, дамжуулж байна гэдгээс гадна өгөгдөл дамжих хурдыг харуулдаг графикаар харуулдаг.

Send То командыг ашиглан объектыг илгээх

Ta **SendTo** folder -т ямар нэгэн shortcut-г хуулж болдог. Shortcut нь принтер, факс, сүлжээний диск (network drive) болон Windows -н программууд байж болно. Жишээлбэл тогмтол ордог Word-н файлын shortcut-г Windows системийн үндсэн цонх болох Desktop дээр гаргахын тулд файлаа нэг дарж сонгоод хулганыхаа баруун товчуурыг дарна. Гарч ирэх цонхноос SendTo командыг сонгоод Desktop-г дарна.

Send to folder-ыг нээхийн тулд Start товчыг дарж Run- г сонгоод командын мөрөнд SendTo гэж бичээд Enter дарна.

Файлын нэр, өргөтгөлийн хэмжээ

Windows 98 системд файлын нэр өргөтгөлийн уртууд нь дараах байдлаар байж болдог:
12345678.ABC (MS-DOS горимд файлын нэр 8, өргөтгөл нь 3 тэмдэгтээс бүрддэг.)
12345678.ABCDEF (өргөтгөл хязгааргүй)
123456789012345678901234567890123456789.ABC (урт нэртэй файл)
123456789012345678901234567890123456789.ABCDEF (нэр, өргөтгөл хоёулаа урт байна)
123456789.ABC.DEF (олон тооны өргөтгөлтэй урт нэртэй файл)
This is a valid file name (хоорондоо зайтай урт нэрүүд бас байж болдог)

> Scan disk-ийг ашиглах

Ta **Scan disk**-ийг хатуу болон уян дискэн дэх бага хэмжээний гэмтэл болон системийн алдаануудыг шалгахад болон засварлахад ашиглаж болно. Өөрөөр хэлбэл программ дээрх алдаа болон дискний секторуудын гэмтлийг засна.

Scan disk-ийг ашиглахын тулд доорх дарааллаар ажиллана.

Vvнд:

Start дээр дарж Programms-aac Accessories-ийг сонгож System tools pvv орон Scan disk-ийг ажиллуулна.

Гарсан цонхноос шалгах гэж байгаа диснийхээ нэрийг тэмдэглэнэ.

Type Of Test гэсэн хэсэгт **Thorough** болон **Automatically Fix Errors** гэсний өмнөх тэмдэглэгээг хийнэ.

Дараа нь Start товчлуурыг дарна.

9 Disk defragmenter

Хатуу дискны ажиллах хурдыг нэмэгдvvлэхэд **Disk defragmenter**-ийг хэрэглэнэ. **Disk defragmenter** нь хатуу дискний ашиглагдаагvй зайг шахах ба хадгалагдсан файлуудыг цэгцэлж программыг хурдан ажиллуулдаг.

Үvнийг ажиллуулахдаа:

Start дээр дарж Programms-ын Accessories-оос System tools-pvv орж Disk defragmenter-г сонгоно.

Select Disk Drive цонхноос шаардлагатай дискнийхээ нэрийг зааж Ок, Start товчлууруудыг дарснаар уг программ ажииллаж эхэлнэ.

• Санамж: Дээрх 2 программ нь нэлээд хугацаа шаардагддаг тул та vvнийг завтай цагаа тааруулж хийгээрэй.

FAT системийг FAT32 болгож хувиргах

Компьютерийн хатуу дискэнд хандах хурдыг сайжруулах, багтаамжийг дээшлүүлэх зорилгоор FAT, FAT16 -г FAT32 руу хувиргаж болдог. Vvний тулд та хялбархан гvйцэтгэж болох доорх vйлдлийг хийхэд хангалттай.

- Start->Programs->Accessories->System Tools->Drive Converter (FAT32) гэсэн дарааллаар орно.

- Drives гэсэн цонхноос FAT32 руу хувиргах дискийг сонгоно.
- Next товчыг дарсны дараа ОК товчыг дарна.
- Үvний дараа vvcэх цонх тус бvp дээр Next товчлуурыг дарна. Энэ нь 3 удаа давтагдана.
- FAT32 руу хувиргах vйлдэл хийгдэж дууссаны дараа Finish товчлуурыг дарна.

Гэвч зарим компьютерт FAT32 систем таардаггvй гэдгийг анхаарна уу. - Үндсэн хэсгийн төгсгөл -->

Их хэмжээний файл

Галт уулын нэрс ээлжлэн гардаг screen saver тавъя гэвэл Windows системийн vндсэн дэлгэц болох Desktop-оос хулганыхаа баруун товчлуурыг дарж, гарч ирэх цонхноос Properties-г сонгоно. **Display Properties** цонх гарч ирэхэд Screen Saver хэсгийг сонгож эндээс мөн Screen saver гэсэн бичгийн доор байгаа сонголтуудаас 3D Text-г сонгоод Settings товчлуурыг дарна. **Text** гэсний доор байрлах мөрөнд **volcano** гэж бичээд OK товчыг дарна. Vvний дараа screen saver-ээ ажиллуулахад галт уулын нэрсvvд ээлж дараалан гарна.

Систем ачаалах хурдыг сайжруулах

Windows Me - г ачаалахад заримдаа маш удаан хvлээлгэдэг vv? Энэ процессыг хурдасгах хэд хэдэн арга бий. Эхлээд ачаалах veд ямар ямар программ ажиллаж байгааг ажиглах хэрэгтэй. Vvний тулд Start товчийг дараад Run - г сонго. Одоо MSConfig гэж бичээд OK дарахад нилээд олон зvйлийг агуулсан хуудас гарч ирнэ. Yvнээс Startup гэсэн цонхыг сонговол компьютер ачаалах veдээ дуудаж ажиллуулах программуудын жагсаалт гарч ирнэ. Ta аль нэг программын өмнөх нvдэнд байгаа тэмдэглэгээг авсанаар компьютер ачаалах veд тvvнийг ажиллуулахгvй болгож болдог. Зарим программууд нь компьютер ачаалах veд тvvнийг ажиллуулахгvй болгож болдог. Зарим программууд нь компьютер ачаалах veд заавал ажиллах ёстой байдаг. Тэдгээрийг ажиллуулахгvй бол Windows Me - д алдаа өгч болно. Зарим нэг зvйлийг хийхийнхээ өмнө Clean Up товчийг дарж хэрэгцээгvй зvйлvvдээ цэвэрлэж болно. (Windows 98 -д энэ товч байдаггvй.) Хамгийн зөв арга бол хэрэв программыг хаана байрлаж байгааг харуулсан зам C:\Windows байвал тvvнийг хэвээр нь vлдээ. Scan Registry, Load Power Profile, Pointer, Task Monitor ба System Tray зэрэг программууд Windows -д хэрэглэгддэг. Хэрвээ энэ тохиргоонуудыг хийсний дараа систем хэвийн бус ажиллаж байвал энэ vйлдлvvдийг буцааж хийгээрэй.

Модемын тохиргоог хадгалах

Modem settings буюу модемын тохиргоог яаж хялбар хурдан хадгалж болохыг хэлж өгье. Эхлээд Control Panel руу орж Modem гэсэн цонхыг 2 дарж онгойлго. Ингээд Word ч юм уу эсвэл өөр баримт бичиг боловсруулах программыг нээж шинэ хуудас нээ. Тэгээд урьдынхаа нээсэн модемын цонхон дахь Add болон Remove товчноос бусад бүх товч, дэд цонхыг нээнэ. Товч болон дэд цонх болгон дээр нь дарж өөр өөр цонх гарч ирэх бүрт нь *ALT*+ *PRINT SCREEN* товчийг дараад Word руугаа орж PASTE команд өгөн тохируулгуудын зургийг гарган доор нь бага зэрэг тайлбар бичээд түүнийгээ хадгалаарай. Дараа нь таны систем эвдрэх, вирустэх, ямар нэгэн тохиолдлоор ахиж суулгах болоход үүнийгээ харан модемыг тохируулахад хялбар байх болно. Зөвхөн модемын тохиргоо ч биш имэйлийн тохиргоо ч юмуу эсвэл өөр бусад зүйлсийг ч дээрх шиг хадгалан авч болно.

Алга болсон Taskbar -ийг байрлуулах

Өмнө бид Taskbar - ийн хэмжээг яаж өөрчлөхийг тайлбарлаж байсан. Хэмжээг нь өөрчилж байхад заримдаа Taskbar дэндүү жижиг хэмжээтэй болчихдог. Хулганаа дараад ч олддоггүй. Энэ тохиолдолд гарын товчлуур ашиглан Taskbar - ийг байрлуулж үзье. Эхлээд **CTRL + ESC** товчнуудыг дарна. Программын цэсэн дэхь программуудын нэрс хажууд нь гарч ирвэл **ESC** дарахад программийн нэрс алга болох боловч Taskbar идэвхитэй хэвээр байна. Одоо **ALT + SPACEBAR** товчнуудын хослолыг дарвал жижиг цэс гарч ирнэ. Түүнээс Size гэсэн командыг сумаараа сонгоод **ENTER** дарахад курсор дөрвөн тийшээ харсан сум бүхий хэлбэртэйгээр Taskbar дээр харагдана. Хулганыхаа товчийг бүү дар. Харин гарынхаа сум бүхий товчлууруудаар дээш хөдөлгөн түүнийг гаргаж ирж болно.

Notepad дээр мөрийг тэгшитгэх

Notepad текст засварлах программ дээр текстийг өөр файлаас эсвэл вэбээс хуулж оруулж ирэхэд мөрний урт нь Word программ шиг автоматаар тэгшитгэдэггүйг та анзаарсан бизээ. Нэг мөрөн дээр текст бичихэд дараагийн мөр лүү шилжихгүйгээр арагшаагаа үргэлжлээд байдаг билээ. Ийм текстийг хэвлэхэд нэг мөрөн дээр ганцхан үг байгаад дараагийн мөрөнд шилжсэн зэрэг мөрүүд тэнцүү биш харагддаг. Үүнийг засах аргыг одоо хэлж өгье. Notepad программийн **Edit** цэснээс **Word Wrap** -г сонгож дарах хэрэгтэй. Үүний дараа таны хуулж оруулж ирсэн текст эсвэл таны бичсэн текст бүхий мөрнүүд тэгш болно.

Цонхыг хаах

Та хэзээ нэгэн цагт дэлгэц дээрх ямар нэг программийн цонхыг томсгож ч чадахгvй, жижигсгэж ч чадахгvй байх тохиолдолтой учирч байсан уу. Хэрвээ тийм бол энэ цонхыг арилгахын (хаахын) тулд цонхны аль нэг газарт хулганаа дарсны дараа **Alt**, **Spacebar**товчлууруудыг зэрэг дарна. Гарч ирэх цэснээс **Close** -г дарахад цонх хаагдана.

Онлайн холболтын цаг

Имэйлээ шалгах эсвэл Интернэтээс мэдээлэл хайх зэрэгт модемоор холбогдохдоо хэдий хэмжээний хугацаанд орж байгаагаа шалгах шаардлага танд гардаг уу. Хэрвээ тийм бол дараах vйлдлээр тухайн veд холбогдож буй онлайн холболтын цагаа хянах боломжтой. Taskbar дээрээс буюу дэлгэцийн баруун доод өнцөгт байрлах цагний хажууд Интернэтэд холбогдсоныг илтгэх 2 компьютер, утасны зураг бvхий жижиг цонх байдаг. Энэ цонхыг 2 дарснаар та хэдэн минут холбогдоод байгаагаа мэдэх болно.

Файлыг уян диск рvv хялбар аргаар хуулах

Компьютер дэхь файлыг уян диск рvv богино хугацаанд хурдан хуулах аргыг та мэдэх vv. Vvний тулд хуулах гэж буй файл болон файлуудаа сонгоод хулганыхаа баруун товчлуурыг дарна. Гарч ирэх цонхноос **Send To** -г сонгоод **3 1/2 Floppy (A)** -г дарахад файлууд уян дискэнд хуулагдана.

Чухал хэрэгцээтэй файлууд

Нэг директорт хадгалагдаж буй олон файлуудаас чухал хэрэгцээтэй файлаа олох гэж нилээд удах явдал танд тохиолддог уу. Хэрвээ тийм бол vvнийг шийдэх арга байна. Ypгэлж ханддаг хэрэгцээтэй файлынхаа нэрний эхний тэмдэгтийг доогуур зураасаар (_) эхлvvлэн нэрлэвэл Windows Explorer программаас уг директорт ороход файл хамгийн эхэнд нь харагдах болно. Жишээ нь **plan2001** гэсэн нэртэй файл байхад vvнийг _**plan2001** гэж өөрчлөхөд л хангалттай.

Vсгийн фонт суулгах

Vсгийн фонт суулгах нь хэцvv ажил мэт сонсогдовч та өөрөө оролдоод vзвэл хулганаа ашиглан нэг директороос нөгөө директор луу файлуудыг чирч шилжvvлэх мэт vнэхээр хялбар ажил болохыг мэдэх болно. Компьютертаа vсгийн фонт нэмэх нь хэрэглээний

программуудыг суулгахын тулд нэг цонхноос нөгөөд дамжин олон асуултуудад хариулахаас ч хялбар юм. Үсгийн фонтууд нь текст файл шиг маш хялбар зохион байгуулалттай, **C:\WINDOWS\FONTS** директорт байрладаг файлууд юм. Хэрэв vcгийн фонт нь True Type Font байвал (өөрөөр хэлбэл фонтын нэр нь TTF өргөтгөлтэй бол. Жишээ нь ARIAL бол True Type Font учир файлын нэр нь arial.ttf) C:\WINDOWS\FONTS директор луу хуулахад л хангалттай. Ихэнх хэрэглээний программуудад фонт нь дагалдаж ирдэг. Энэ дагалдаж ирж буй фонтын файлуудыг олоод **C:\WINDOWS\FONT** директорт хуулахад шууд ашиглахад бэлэн болно.

Миний компьютер амрах горимд байхдаа гацаад байна

Энэ бол компьютер Suspend буюу амрах горимд байх veдээ гацдаг WINDOWS 98 системийн жижиг алдаа юм. Дараах vйлдлvvдийн тусламжтайгаар энэ бэрхшээлээс гарч болно. Yvнд:

- Start цэснээс RUN -г сонго. Ореп цонхонд msconfig гэж бичээд ОК дар.

- Гарч ирэх цонхноос System.ini -г сонго.
- [386Enh] өмнөх нэмэх тэмдгийг дарж тvvнийг задална.
- PagingFile= гэсэн мөрийг сонгож Edit товчийг дар.
- Жижгээр бичсэн хатуу дискийн vсгийг (с: эсвэл d:) томоор солино.
- Apply товчийг дарна.
- Системээ дахин ачаална.

Системийн зөрчил буюу түүний шийдэл

Та компьютертаа дууны кард ч юмуу ямар нэгэн шинэ төхөөрөмж нэмж суулгалаа. Системийг дахин ачаалсны дараа шинэ төхөөрөмж чинь ажиллахгүй эсвэл өөр төхөөрөмж чинь гэнэт ажиллахаа больсон байна. Энэ нь 2 төхөөрөмж нэг ижил interrupt request (IRQ) дугаартай болчихлоо гэсэн үг. Энэ тохиолдолд аль нэг төхөөрөмж нь ажилладаггүй. Жишээ нь дууны картанд гардаг түгээмэл алдаа нь үргэлжилсэн шүүм (шуугиан) орж ирэх бөгөөд принтерээ унтраах эсвэл хулганаа салгахаас нааш энэ шуугиан зогсдоггүй. Interrupt request тухайн төхөөрөмжийн хийж буй үйлдэл дууслаа гэдгийг процессорт сигнал илгээдэг. Зарим гадаад төхөөрөмж, жишээ нь принтер IRQ- г ашигладаггүй, харин принтерийг холбодог параллель порт нь ашигладаг. Системийн зөрчил байгаа эсэхийг мэдэхийн тулд Control Panel руу ороод System -ийг сонго. Device Manager хэсэг рүү ор. Системийн зөрчилтэй төхөөрөмжийн өмнө шар өнгийн гурвалжин дотор анхаарлын тэмдэг байдаг. Ийм байвал Properties товчыг сонго. Хэрэв та ямар нэгэн зөрчлийг олж харвал та Device Manager сонголтоор ороод IRQ гэсэн товчийг дарвал яг яасан нь харагддаг. Системийн зөрчлийн асуудлыг шийдвэрлэх хамгийн сайн арга бол төхөөрөмжийн инсталлийг устгаж Windows -д өөрөөр нь таниулах боломж олгох явдал юм. Зарим хуучин төхөөрөмжүүд нь өөр дээрээ биетээр тохируулах jumper юмуу switch тэй байдаг. Тийм тохиолдолд та олон янзаар тохируулах гэж оролдох хэрэгтэй болно.

Системийг сэргээх?

Системийн сэргээх функцийн ашиглалтын талаар та нарын зарим нь мэдэхгvй байж болох юм. Энэ функцийг ажиллуулахад маш их цаг хугацаа, хvч хөдөлмөр зарцуулдаг. Хэрэв танд энэ функц хэрэггvй гэдэг нь тодорхой бол Control Panel дахь System -> Performance хэсэгт орж File System -г сонгоорой. Troubleshooting хэсэг дэхь Disable System Restore гэдгийг идэвхжvvл.

Windows-ийн нэмэлт товчлуур

Хэрэв таны компьютерийн гар дээр Windows-ийн зураг бүхий товчлуур байдаг бол энэ нь жирийн гарыг бодвол хэд хэдэн нэмэлт боломжуудтай. Энэ товчлуурын тусламжтайгаар дараах үйлдлүүдийг гүйцэтгэдэг:

WINDOWS+TabTaskbar дээрх товчлуурууд дээр очдог.WINDOWS+RRUN командын мөрийг гаргаж ирэхWINDOWS+FFIND FILES or FOLDERS цонхыг гаргаж ирэхCTRL+WINDOWS+FFind: Computer (to search for a shared computerWINDOWS+EEXPLORER программийг ажиллуулахWINDOWS+MНээлттэй байгаа бvx цонхнуудыг жижигрvvлэх хаахSHIFT+WINDOWS+Mтvр хаасан цонхнуудыг идэвхтэй болгохWINDOWS+F1HELP цонхыг нээнэWINDOWS+BREAKSystem Properties цонхыг нээдэг.

Windows 95, 98 системийг UNINSTALL хийхэд гардаг бэрхшээлvvд

Зарим veд WINDOWS 95, 98, Me хувилбаруудыг uninstall хийх veд бэрхшээлvvд тохиолддог. Uninstall хийх 5 аргын талаар ярилцъя.

Программаас гараад файлуудыг хатуу дискнээс устгана. Энэ бол маш буруу шийдвэр.
 Учир нь программ өөрөө файлуудаа хатуу дискэн дээр хаана байрлуулахаа шийддэг учир

файлуудыг устгаснаас vvcэх ямар нэгэн бэрхшээл гарахыг урьдчилан мэдэх боломжгvй. 2. Программын UNINSTALL процедурыг ашиглах Cvvлийн veд ихэнх прораммууд өөрийн UNINSTALL программтай хамт ирдэг, тvvний тусламжтайгаар таны компьютераас программыг богино хугацаанд хялбархан устгаж болно. Гэвч зарим программууд энэ vйлдлийг иж бvрэн хийж чаддаггvй.

3. Программыг дахин суулгах Зарим veд UNINSTALL хийх хамгийн хялбар арга зам бол програмийг дахин суулгах явдал юм. Үvний дараа программийг устгана. Эсвэл vvнийг 4-р аргатай хамт хэрэглэнэ.

4. Control Panel дахь Add/Remove Programs - ийг ашиглах. Энэ бол Windows систем дэхь программуудыг устгах зориулалтын стандарт хэрэгсэл. Vvний тусламжтайгаар хатуу дискнээсээ программыг ямар ч бэрхшээлгvй устгаж болно.

5. Гуравдагч программын хэрэгслуудийг ашиглах. Norton Uninstall ч юмуу Clean Sweep гэх мэт программууд устгах программд их анхааралтай ханддаг. Ийм программууд өөр ямар ч программтай холбоогуй салангид файлуудыг ч илруулж чаддаг.

CD-ROM, WINDOWS 98 системд гарах хүндрэлүүд

WINDOWS 98 системийг суулгасны дараа CD-ROM ажиллахгүй байх тохиолдол олон гардаг. Ихэнх CD-ROM нь хоёр сувгын буюу dual channel IDE (Integrated Device Electronics) төхөөрөмж байдаг. Windows системд ийм төхөөрөмжинд зориулсан тусгай тохиргоо байдаг. Хэрвээ та ийм бэрхшээлтэй учраад байвал дараах тохиргоог хийгээд үзээрэй:

Start->Settings -> Control Panel гэж ороод System цонхыг 2 дарна. Гарч ирэх дэлгэцээс **Device Manager**-г сонгоод дотроос нь **Hard disk controller** -г 2 дарж орно. Эндээс өөрийн хатуу дискний IDE controller -г сонгоно. Ингээд **Properties** товчлуурыг дараад Settings цонх руу орж Dual IDE channel Settings тохиргооноос **Both IDE Channels Enabled** -г идэвхжүүлээд ОК дар. Дараа нь компьютерээ дахин ачаал.

Setup.exe файлын нэмэлт командууд

Windows ME хувилбарыг суулгах гэж байвал инсталл хийдэг Setup.exe файлын нэмэлт командуудыг мэдэж байхад танд илvvдэхгvй. DOS-ын мөрнөөс өгөх командууд:

/? - нэмэлт командуудыг харуулна

/С - SmartDrive утилитыг дуудахыг болиулна

/d - Одоо байгаа Windows системийн хувилбарыг харгалзахгvйгээр инсталл хийх

/ie - startup disk бэлтгэхийг асуусан дэлгэцийг гаргахгvй байх

/ih - Windows 3.x хувилбараас инсталлыг эхлүүлсэн бол Scandisk ажиллана

/im - low conventional memory буюу санах ойг шалгахгvй

/is -scandisk хийн Хатуу дискийг шалгахгvй байх

/iv - Инсталл хийх явцад системийн онцлогуудыг vзvvлcэн дэлгэцийг харуулахгvй байх /IW - Программийн лицензтэй холбоотой нөхцлvvдийг харуулахгvй байх /T:bob - Windows ME систем дээр "bob" гэсэн директор vvcгэн Temp буюу temporary файлуудыг хадгалах

Компьютерийнхээ хурдыг ихэсгэх

Аливаа нэгэн vйлдэлд бэрхшээл байдгийн адил компьютерт ч бэрхшээлvvд vй олноороо гардгийг та юу эс андахав. Vvний нэг нь хатуу диск билээ. Та хурд ихтэй супер компьютер худалдаж авчихаад тvvндээ хуучин компьютерийнхээ хатуу дискийг шилжvvлэн суулгачихсаны дараа таны компьютер хvссэнээр тань хурдан ажиллахгvй байгаа юм шиг санагдаж байгаа бол vvний гол шалтгаан нь шилжvvлэн тавьсан хуучин хатуу диск юм. Шинэ компьютерийн тань процессорын хурд их байсан ч та бага багтаамжтай хуучин хатуу дискээ тавьсан бол таны процессор хатуу диск pvv хандахдаа удаан байх болно. Хэрвээ та энэ хуучин дискээ ашиглах хэрэгтэй байгаа бол шинэ компьютертэй хату дискээ "Master" буюу анхдагч дискээр тохируулж, хуучин хатуу дискэн дээр тохируулаад дараа нь компьютерийнхээ Setup-аас зааж өгнө.

Компьютерийнхээ хурдыг ихэсгэх

Хэрвээ таны компьютерийн санах ойн багтаамж их ч гэсэн компьютер тань хатуу диск pvvrээ хандаж ажиллахдаа удаан байвал та юуны өмнө сул зайн хэмжээг нь шалгаарай. Хатуу диск дээр *Swap* файл буюу файл буферлэхэд зориулсан зай байх шаардлагатай байдаг. Хэрвээ хатуу дискэн дээр тань хэдхэн мегабайтын сул зай vлдсэн бол Windows систем Swap файл vvcгэхэд зайгvй болж улмаар компьютер тань удаан ажиллахаас гадна файлуудад сөрөг нөлөө vзvvлдэг. Энэ бэрхшээлээс гарахын тулд хуучин, ашиглагддаггvй файл, директоруудыг устгахаас гадна багтаамж ихтэй хатуу диск худалдан авч болно. Эцэст нь зөвлөхөд хатуу дискээ аль болох compression буюу шахахгvй байвал зvгээр.

Run мөрөн дэхь зайтай бичигдэх команд

Танд зарим veд **Run** командын мөрөнд хоорондоо зайтай зvйл бичих шаардлага гардаг уу? Тийм бол яаж засахыг хэлж өгье. *Cool Program* гэж команд өгөхөд Windows систем зөвхөн "Cool" гэснийг команд гэж ойлгох бөгөөд эргээд ийм файл алга байна гэсэн алдааны бичиг гарч ирэх болно.

Vvнийг зөв ажиллуулахын тулд хоорондоо зайтай бичигдэх командыг " хаалтанд бичиж өгөх хэрэгтэй. Жишээ нь 'Cool Program'

Энэ тохиолдолд Windows систем командыг зөв гүйцэтгэх болно.

Компьютерийн хурдыг ихэсгэх

Компьютерийн хурдыг бага боловч нэмье гэвэл дараах зүйлүүдийг хийгээрэй:

 Хэрэглэгдэггvй файл, фонт, программуудыг устгаж цэвэрлэн хатуу диск дээрээ сул зай гаргах хэрэгтэй. Мөн хатуу дискэндээ Defrag хийж энд тэнд замбараагvй хуулагдсан файл, директоруудыг шахах шаардлагатай. Defrag буюу Disk Defragmenter утилитыг ашиглана.
 Санах ойгоо өргөтгөх хэрэгтэй. Үйлдэл хийхэд удаадаг зvйл нь санах ой болохоос <u>CPU</u> биш юм. Санах ойг нэмэгдvvлвэл <u>Windows</u> систем тань хурдан ажиллах болно.

Recycle Bin цонхны нэрийг солих

Windows системийн цонх болох Desktop дээрх ямар ч icon буюу жижиг дүрс бүхий цонхны нэрийг сольж болдог ч Recycle Bin-г сольж болдоггүйг та мэдэх үү? Гэвч үүнийг шийдэх арга зам байдаг. Доорх тохиргоог хийснээр та Recycle Bin гэсэн нэрийг хогийн сав, хогний уут гэх мэтчилэн хүссэнээрээ сольж болдог. Үүний тулд *Start* товчлуурыг даран *Run*-г сонгоод *Regedit* гэж бичэн *Enter* дарна. Тэгээд **HKEY_CLASSES_ROOT** -г сонгоод тэндээс **CLSID** -г сонгоно. Дараа нь {645FF040-5081-101B-9F08-00AA002F954E} гэсэн утгыг 2 дарж тэр дотроосоо ShellFolder -г сонгоод attributes value дээр 2 дарна. 40 01 00 20 гэсэн утгыг 50 01 00 20 болгож солино. Ингээд Desktop дээр байрлах Recycle Bin цонхны нэрийг хүссэнээрээ солих боломж таньд нээгдлээ.

DMA буюу санах ой руу шууд хандах

DMA (Direct Memory Access) -н тусламжтайгаар компьютер дэхь төхөөрөмжүүд болох хатуу диск, CD-ROM зэрэг нь <u>санах ой</u> руу шууд хандах боломжтой болдог. Үүний тулд Та доорх тохиргоог хийнэ үү.

Хэрвээ Таны хатуу диск тань Ultra-DMA төрлийнх бол энэ тохиргоо таарахгүй гэдгийн анхаарна уу!!!

DMA боломжийг төхөөрөмж дээрээ зааж өгөхдөө:

Windows системийн цонх болох Desktop дээрх жижиг дүрс бүхий My Computer цонхыг нэг дарж сонгоод хулганыхаа баруун талын товчийг дарна. Гарч ирэх харгалзах жижиг цонхноос Properties-г сонго. System Properties гэсэн цонх гарч ирэхэд Device Manager-г дараад Disk Drives-г сонгосны дараа өөрийнхөө хатуу дискийг гарч ирэх жагсаалтаас олж 2 дарна. Үүний дараа гарч ирэх цонхноос Settings цэсийг дарж өгөгдсөн сонголтуудаас DMA-г сонго. Үүний дараа Windows 98 системээс анхааруулгын бичиг гарч ирнэ. ОК товчыг дарж гарна. Яг энэ тохиргоог өөрийнхөө CD-ROM дээр хийж болно.

Faster Dialing буюу хурдан холбогдох

Start товчлуурыг дарж Settings -г сонгоод Control Panel дотор орно. Үүний дараа Modems гэсэн цонхон дээр 2 дарахад таны холболтондоо ашигладаг модемын нэр гарч ирнэ. Дараа нь Propertiesтовчыг дарж гарч ирэх цонхноос Connection-г сонгоод Advanced товчин дээр дар. Advanced Connection Settings гэсэн цонх гарсны дараа Extra Settings гэсэн мөрөнд S11=50 гэж бичээд OK товчийг дарж өөрчлөлтийг сануулан гарна. Энэ тохиргоог хийснээр Modem-ноос өгч байгаа зуумэр буюу удаан дуудах дохионы үргэлжлэх хугацааг 100 millisecond байснаас 50 Millisecond болгож богиносгоно.

Illegal Operation

Windows систем болон түүн дээрх хэрэглээний программуудтай ажиллаж байхад тань **Illegal Operation** гэсэн алдаа гарч хэн хүн бүхнийг бухимдуулдгийг Та мэдэж байгаа байх. Энэ асуудлыг шийдэхийн тулд та уг программ байрладаг вэб хуудас руу орж программийн шинэ, хамгийн сүүлийн үеийн хувилбарыг татаж авч суулгах хэрэгтэй.

FAT16, FAT32-ын ялгаа

Таны хатуу дискийн кластерийн хэмжээнээс шалтгаалж FAT нь 32 бит, эсвэл 16 бит гэсэн 2 янзын файл хувиарлах систем байдаг. Хэрэв таны хатуу диск чинь FAT16 битийн кластертай бол та хатуу дискнийхээ нилээд их хэмжээний сул зайг дэмий алдаж байна гэсэн vг. Мөн хатуу диск pvv хандах хугацаа FAT32 -тай харьцуулахад их байдаг. Хэрвээ та 2 GB хэмжээтэй FAT16 системийн хатуу дисктэй бол энэ нь хатуу дискийн кластер бvp 32KB хэмжээтэй байна гэсэн vг. Тэгвэл та энэ хатуу дискээ FAT32 системийнх болгож

өөрчилбөл 1 кластерийн хэмжээ хамгийн бага нь 4KB. Ингэснээр та хатуу дискийн сул алдах зайг 67 хувиар хэмнэнэ гэсэн vг юм. Гэвч зарим компьютерт FAT32 систем таардаггvй гэдгийг анхаарна уу.

Миний Taskbar хаашаа орчихов оо?!?!?

Хэрэв та taskbar-ынхаа хэмжээг өөрчлөж байгаад харагдахгүй алга болгочихсон бол хулганыхаа курсорыг дэлгэцийн хамгийн доод талд шилжүүлэн аваачаад курсор 2 талтай сум болж өөрчлөгдмөгц хулганыхаа зүүн товчыг дараад курсорыг дээшээ зөөхөд таны алга болгосон Taskbar гарч ирэх болно.

CD-г автоматаар ажиллуулагч CDROM Auto-Run команд

<u>CD-ROM</u> төхөөрөмжиндөө ямар нэгэн компакт диск хийхэд <u>Windows</u> vйлдлийн систем vvнийг автоматаар эхлvvлэн ажиллуулдаг билээ. Энэ нь тус дэмтэй ч зарим veд таньд төвөгтэй санагддаг уу?

Хэрвээ тийм бол компакт дискийг автоматаар ажиллуулдгийг болиулах тохиргоо байдаг билээ. Vvнийг тохируулахдаа дараах vйлдлийг хийгээрэй:

Windows системийн ерөнхий дэлгэцээс "*My Computer*" цонхыг сонгоод хулганы баруун товчлуурыг дарж "*Properties*" -г сонгоно. Vvний дараа "*Device Manager*" -г дарж гарч ирэх төхөөрөмжvvдийн жагсаалтаас "*CD-ROM*" -г 2 дарахад таны компьютер дэхь CD-ROM гарч ирнэ. Vvний дараа энэ CD-ROM төхөөрөмжөө сонгоод "*Properties*" товчлуурыг дарж "*Settings*" цэс pvv орно. Эндээс "**Auto insert notification**" гэсний өмнөх чагтыг авч "**OK**" товчыг дарж командыг сануулан гарна. "*Systems*" цонхноос "OK" товчыг дарж гарахад Windows систем Restart хийх эсэхийг асууна.

Принтерт хэвлэх команд өгсөн ажлыг болиулж, устгах

Олон хуудас бvxий ямар нэгэн документыг хэвлэх команд өгсөний дараа болиулах, хэвлэх документынхаа зөвхөн эхний 2-3 хуудсыг хэвлэх гэж байгаад бvx хуудсыг хэвлэх команд өгчихсөн бол vvнийг болиулахдаа *Taskbar* -н баруун талд байрлах принтерийн зургыг 2 дарж ороход жижиг цонх гарч ирнэ. Энэ цонхонд таны хэвлэх команд өгсөн документийн нэр байх бөгөөд vvнийг хулганыхаа тусламжтайгаар сонгон **Delete** товчлуурыг дарж устгана. Эсвэл ерөнхий цэснээс *Printer* -г сонгоод **Purge Print Documents** командыг дарна.
Процессорын болон Интернэтийн холболтын хурдыг шалгах?

Интернэтийн холболтын хурд болон, санах ой, процессорын хурдны хэдэн хувийг ашиглаж байгааг шалгах арга Windows98 системд байдгийг та мэдэх үү? Vvнийг шалгахдаа Start->Programs->Accessories->System Tools -г сонгон орж "System Monitor " командыг дарна. Гарч ирэх дэлгэцний ерөнхий цэснээс "Edit" -г сонгон "Add items" -г дарна. Дараа нь Интернэтийн холболтын хурд эсвэл санах ойн хэмжээг шалгах уу гэдгээс шалтгаалан хvссэнээ сонгож тухай бvрт нь график vvcгэнэ.

System Monitor гэсэн программ байхгvй veд?

Хэрвээ та өөрийн компьютер дэхь процессорын хурд, санах ойн хэдэн хувь нь ашиглагдаж байгааг шалгах гэтэл System Monitor программ байхгvй бол vvнийг суулгах шаардлагатай. Ингэхийн тулд Start->Settings->Control Panel->Add/Remove Programs -г дарж ороод ерөнхий цэснээс Windows Setup -г сонгон System Tools- г 2 дарна. Гарч ирэх сонголтуудаас System Monitor-н өмнөх чагтыг дарж сонгон ОК товчлуурыг дарахад Windows98 системийн инсталл диск асууна. Хэрвээ таньд Windows98 системийн инсталл CD байвал үүнийг уншуулж директорыг зааж өгнө.

Бугдийг сонгох

Windows системд ажиллахад хос товчны vйлдэл хийж тухайн документ дахь бvх мөрийг мөн Windows Explorer дахь бvх файлуудыг сонгож болдог. Vvний тулд та **CTRL** товчыг дарж байгаад '**A**' vcгийг дарах хэрэгтэй. Харин Windows Explorer дээр файлуудыг ингэж сонгохдоо санаандгvй **DELETE** товч дарчихвал сонгосон бvx файлуудаа устгаж болзошгvй тул анхааралтай байгаарай.

DOS горимын дэлгэц

Windows үйлдлийн системээс DOS-ын горимд шилжихэд бүтэн биш хагас дэлгэцээр гардаг билээ. Энэ дэлгэцийг бүтнээр гарч байхаар болгохын тулд **Alt** товчыг **Enter** товчтой зэрэг дарна.

Хэрэггvй файлууд

Таны компьютерын хатуу дискэн дэх 'C:\Windows\Recent' директор дотор хамгийн сvvлд нээж ажилласан файлуудын нэрс байдаг. Хэрэв та хатуу дискэн дэх директоруудаа эмх

цэгцтэй байлгая гэвэл мөн тодорхой хэмжээний зайг суллая гэвэл энэ директор дахь файлуудыг устгаарай. Энэ нь файлын Shortcut буюу зөвхөн файлыг хаана байгааг заасан хуулбар байдаг тул танд айх зvйл байхгvй.

Интернэт дэхь зургуудаас дэлгэцдээ фон хийх

Таныг интернэтээр аялан аль нэг газрын вэб сайт vзэж байхад чинь компьютерынхаа дэлгэц дээр фон болгочихмоор зураг тааралдаж байсан биз ээ. Хэрэв тийм бол тухайн зургыг фон болгох 2 арга байдаг:

1) Та уг зурган дээрээ хулганыхаа сумыг аваачаад баруун талын товчийг дараад гарч ирэх цонхноос "Save as Wallpaper"-г сонгох

2) Тухайн зурган дээрээ хулганыхаа баруун товчийг дараад "Save Picture As" гэдгийг сонгоод зургандаа нэр өгөөд хадгал. Тэгээд Windows системийн vндсэн цонхон дээрээ хулганыхаа баруун товчийг 1 дараад Properties-г сонгоод Background хэсгийг сонгосны дараа 'Browse' товчийг дар. Хадгалсан файлаа олоод ОК товчыг дарж өөрлөлтөө сануулан гарна. Ингэж Wallpaper хийхэд их ой шаарддаг гэдгийг анхаарна уу.

Taskbar дахь холболтын цонх

Зарим хүмүүс Taskbar-ын баруун доод буланд байдаг icon буюу программуудын жижиг дүрс бүхий цонхнуудаас залхдаг. Хэрэв та тэдгээрийн нэг бол Dial-Up Networking программийн холболтын цонхыг Taskbar дээр гаргадаггүй аргыг хэлж өгье. Windows системийн цонх болох Desktop-ooc "My Computer" цонхыг 2 дарж орон "Dial-Up Networking" цонхыг мөн 2 дарна. Үүний дараа таны холболтондоо ашигладаг цонх гарч ирэх бөгөөд энэ цонхыг нэг дарж сонгон хулганыхаа баруун товчлуурыг дарж гарч ирэх цонхноос "Properties" -г сонгоно. Модемны доор байрлах "Configure" товчлуурыг дарж орон ерөнхий цэснээс "Options"-г сонгоод "Status Control" гэдэг үгний доор байрлах "Display modem status" -н өмнөх чагтыг авч ОК товчыг дарж хийсэн өөрчлөлтөө сануулан гарна.

Taskbar дахь чанга яригчын дууг тохируулах цонх

Зарим хүмүүс Taskbar-ын баруун доод буланд байдаг icon буюу программуудын жижиг дүрс бүхий цонхнуудаас залхдаг. Хэрэв та тэдгээрийн нэг бол чанга яригчын дууг тохируулах дүрс бүхий цонхыг Taskbar дээр гаргахгүй байж болдог. Start->Settings->Control Panel гэж ороод Multimedia цонхон дээр 2 дараад ерөнхий цэснээс Audio-г сонгоод '**Show volume control on the Taskbar**'-ын өмнөх чагтыг аваад ОК товчыг дарж өөрчлөлтийг сануулан гарна.

Олон документуудыг нээлгүйгээр хэвлэх

Хэрэв та нэг директор дотор байгаа олон документуудыг нээлгvйгээр хэвлэе гэвэл уг директороо нээгээд хэвлэх гэж байгаа файлуудаа **CTRL** товчыг дарж байгаад хулганыхаа зvvн товчийг дарж сонгоод хулганыхаа баруун товчийг дарж "**Print**" команд өгнө. Танд зөвлөхөд нэг удаад 5-аас илүү файл хэвлэсний хэрэггvй шvv.

Restart Icon

Хэрэв та Windows системийн үндсэн цонх болох Desktop дээрээ компьютерийг шууд Restart хийдэг цонх үүсгэе гэвэл дараах үйлдлүүдийг хийгээрэй. Notepad программ дээр текст файл шинээр үүсгээд дотор нь эхний мөрөнд @EXIT гэж бичээд файлаа EXIT.BAT гэж нэрлээд хадгал. Тэгээд энэ файлынхаа shortcut-г Desktop дээрээ үүсгээрэй. Шинээр үүссэн shortcut -г нэг дарж сонгоод хулганыхаа баруун товчийг дарж Properties-г сонго. Гарч ирэх цонхны ерөнхий цэснээс "Program" -г сонгоод "Close on Exit" гэсэн бичгийн өмнө чагт тавиад "Advanced" товчлуурыг дарж орон "MS-DOS mode" тохиргооны өмнө чагтыг тавьж "Warn before entering MS-DOS mode" тохиргооны өмнөх

чагтыг авч ОК товчыг дарж өөрчлөлтийг сануулан гарна.

Хэрвээ та компьютерээ унтраагаад асаах буюу RESTART хийх шаардлага гарсан үед энэ шинээр үүсгэсэн цонхоо 2 дарахад л болно.

DOS-н горимоос IP хаягаа шалгах

Өөрийн компьютерийн IP хаяг болон дотоод сvлжээний картны MAC хаяглалт зэрэг мэдээллvvдийг DOS-н горимоос шалгаж болдог. Yvнийг шалгахдаа Start->Programs->MS-DOS Prompt гэж ажиллуулан DOS-н горимд шилжсэний дараа командын мөрөнд **ipconfig/all** гэж бичиж өгч *ENTER* дарна.

Том хэмжээний файл

Компьютерт хэрэггvй, том хэмжээний олон файл хадгалагдсанаас дискний багтаамж багасч ажиллагааг хvндрvvлдэг. Энэ бэрхшээлээс тvргэн гарах арга бол мэдээж дискийг хэрэггvй, том хэмжээний файлуудаас чөлөөлж цэвэрлэх явдал юм. Vvний тулд START->FIND->FILES or FOLDERS гэж ороод ерөнхий цэснээс Advanced гэсэн хуудсыг нээ. Энд

39

Та бvx файлаа хэмжээгээр нь ялгаж ангилж чадах ба **At least** гэсэн талбарт файлынхаа хэмжээг зааж оруулна.

Жишээ нь 5000 Кв гэж оруулахад 5000 Кв хэмжээний том файлууд гарч ирнэ. Эдгээр том файлуудаас хэрэггvй гэснээ ялгаж устга. Дахин сэргээх хэрэгцээ гарвал Recycle bin -ээр орж үзэж болно. Чухал шаардлагатай файлаа устгалгvй үлдээж болно.

ТЕМР өргөтгөлтэй файлууд

Windows систем дэх ТЕМР өргөтгөлтэй файлууд нь системийн үйлдлийг удаашруулдаг гэдгийг Та мэдэх үү. Эдгээр файлуудаас болж таны компьютер хэвийн ачааллаж чадахаа больдог. Иймээс хэрэгцээгvй файлуудаа байн байн шалгаж устгаж байх хэрэгтэй. Гэхдээ энэ директорт байгаа файлуудын хэмжээ нь 0 буюу тэгээс их байвал эдгээрийг шалгаж vзэх хэрэгтэйгээс гадна дэд директоруудыг устгалгvй vлдээгээрэй.

Санах ойн сул хэмжээ

Start->Settings->Control Panel гэж ороод System цонхноос нийт санах ойны хэдэн хувь ашиглагдсан болон хичнээн нь сул байгааг мэддэг. Гэхдээ энэ харагдаж буй санах ойн хувь нь тийм ч үнэн байдаггvй. Санах ойны нилээд хэсэг бvрэн ашиглагдаагvй мэт харагддаг. Vvнээс илvv бодитойгоор харуулж болох арга нь Start->Programs->Accessories->System Monitor юм.

Shut Down дэлгэцийг өөрчлөх

Компьютерээ унтраахад Windows системийн Shutdown хийгдэж буй дэлгэц гардгийг та бvxэн мэдэж байгаа байх. Харин энэ дэлгэцийг өөр зургаар сольж болдгийг та мэдэх vv. Shutdown хийгдэж буй дэлгэц нь Windows директор дотор LOGOW.SYS гэсэн нэртэй файл байдаг. Уг файлыг Paint программаар нээж vзэж болно. Уг дэлгэцийг өөрчлөн өөр зураг гардгаар хийе гэвэл зургын файлын хэмжээ нь 320х400 мөн 256 өнгөнөөс илvvгvй байх ёстой. Уг зургынхаа нэрийг LOGOW.SYS гэж өөрчлөөд Windows директор дотор хуулаарай.

Logon цонхыг гаргахаа болиулах

Windows98 үйлдлийн систем ачаалсны дараа танаас нууц үг асуусан "Windows Logon" цонх гарч ирдэг үү. Хэрвээ олон хүн нэг компьютерийг дундаа ашигладаг биш зөвхөн та ганцаараа хэрэглэдэг бол уг нууц үг асуусан цонхыг устгах хэрэгтэй. Ингэхийн тулд Start-

40

>Settings-> Control Panel гэж ороод Network цонхыг 2 дарна. Гарч ирэх цонхноос Primary Network Logon гэсний доор байгаа сонголтуудаас "Windows Logon" -г дараад ОК дарж өөрчлөлтийг сануулна.

Boot хийх хугацааг тургэсгэх

Зарим veд компьютерийг acaacны дараа Windows98 систем aчаалагдахдаа удаан байдаг билээ. Хатуу диск pvv хандаж байгаа дуу гарч, удаж удаж систем aчаалагдан ажлын бэлэн байдалд ордгыг та бvxэн мэдэж байгаа байх. Хатуу диск pvv удаан хугацааны турш хандаж унших нь тvvний эдэлгээнд муугаар нөлөөлдөг учраас зарим нэг огт хэрэглэгддэггvй фонтуудыг устгах хэрэгтэй. Жишээ нь эртний Грекийн фонт байна. Энэ нь нилээд их хэмжээний зай эзэлдэг мөн систем aчаалагдах veэp фонтыг aчаалах гэж нилээд их хугацаа шаарддаг. Vvнийг тэр болгон ашигладаггvй тул устгах нь дээр.

Shut Down хийгдэхгvй байвал яах вэ?

Компьютерийг Shut Down командаар унтраахад зарим veg унтардагтvй. Энэ тохиолдолд ихэнх хvмvvc унтраалгыг нь дарж шууд унтраадаг нь системийн файлуудыг гэмтээх аюултай байдаг. Харин vvний оронд **Ctrl-Alt-Del** товчнуудыг зэрэг дарж, ажиллаж буй идэвхитэй программуудын нэрийг харуулдаг "Task" цонхыг гаргах хэрэгтэй. Ингээд ямар нэг программын ард Not responding гэж гарсан байвал уг программыг хулганы тусламжтайгаар сонгон **End task** товчыг дарж программыг хаана. Байгаа бvx "Not responding" гэж гарсан программуудыг дээрх vйлдлvvдээр хаасны дараа Shut down хийгдэхгvй байвал ахиад командыг өгч компьютерээ унтраана.

Ганц үйлдлээр нээлттэй бүх дэлгэцийг хаах

Windows систем дэх My computer, Network Neighborhood зэргээс файл хайн директорыг (folder) онгойлгон vзэхэд доторх дэд директор, файлууд нь нэг бол тухайн цонхондоо харагддаг байхад нөгөө бол шинээр vvccэн цонхонд харагддаг. Файл, дэд директорууд шинэ цонхонд харагддагаар тохируулсан veд нилээд хэдэн дэд директоруудыг vзэхэд яг энэ тоогоор шинэ цонхнууд vvcдэг. Файлаа олсоны эцэст нээгдсэн энэ олон цонхыг хаахад нилээд тvвэгтэй болдог. Энэ хэцvv тvвэгтэй байдлаас гарах арга бий. Vvний тулд "Shift" товчыг дарж байгаад хамгийн сvvлд нээгдсэн цонхыг хаахад бусад бvх нээгдсэн цонхнууд хаагддаг.

Notepad дээр он сар, цаг гаргаж ирэх

Notepad текстийн программ дээр огноо, цагийг гаргаж ирж болдог. Vvний тулд хаана гаргаж ирэх гэж байгаа газраа хулганыхаа курсорыг аваачин **F5** товчыг дарна.

IP хаягаа харах

Хэрвээ таны компьютер Интернэттэй холбогдсон бол таньд тухайн Интернэтийн vйлчилгээ v3vvлэгч газраас (ISP) IP хаягыг динамикаар хувиарлан олгодог. Энэ хаягыг xapaxдaa Start->Run гэсэн командыг өгч **winipcfg** гэж бичин ENTER дарна. vvний дараа IP configuration гэсэн жижиг цонх дэлгэц дээр гарч ирэн танд олгосон IP хаягыг харуулна. Онлайн тоглоом тоглох, Netmeeting ярианы программыг ашиглах veд IP хаяг хэрэг болдог.

Title Bar -н өнгийг солих

Title Bar буюу Windows систем дээр нээгдсэн ямар нэгэн цонхны хамгийн дээр гардаг гарчиг бүхий хөндлөн зурвасын өнгийг сольж болдгыг та мэдэх vv. Стандарт тохиргооны өнгө нь хөх бөгөөд та vvнийг арай гэгээлэг ногоон эсвэл өөр өнгөөр сольж болно. Өнгийг солиход Windows системийн vндсэн дэлгэц болох Desktop дээрээс хулганыхаа баруун товчлуурыг дарж, Properties-г сонгоно. Гарч ирэх "Display Properties" цонхноос Appearance цэсийг сонгон Item гэсний доор байгаа сонголтуудаас "Active Title Bar" гэдгийг сонгож дарна. Энэ сонголтын ард байгаа Color болон Color2 гэсэн өнгөнvvдийг өөрчлөнө. Color гэсний доор байгаа өнгө нь Title bar-н зvvн хэсэгт, Color2 нь баруун хэсэгт харагдана. Харин гол хэсэгт нь энэ хоёр өнгө хоорондоо ууссан байдлаар харагддаг.

Recycle Bin буюу хогийн савны хэмжээг заах

Файл болон директоруудыг устгахад хогийн сав руу ордог бөгөөд хогийн савны багтаамжийн хэмжээг зааж өгч болдгыг та мэдэх үү? Хэмжээг зааж өгөхийн тулд Desktop буюу Windows системийн үндсэн дэлгэцнээс **Recycle Bin** цонхыг сонгож хулганыхаа баруун товчлуурыг дарна. Гарч ирэх жижиг цонхноос Properties -г дарна. Ингээд цэснээс Global-г сонгон "Use one setting for all drives." гэсэн тохиргооны өмнө чагт тавьж, үүний доор байрлах "Maximum size of Recycle Bin" тохиргооны хатуу дискний хэдэн хувийг "Хогийн сав"- д хувиарлахыг зааж өгсөн тохиргоог өөрчлөнө.

.ЕХЕ өргөтгөлтэй файлууд

Windows системд EXE өргөтгөлтэй файлууд байдаг бөгөөд эдгээр нь шууд ажилладаг программ файл билээ. Ямар ч хэрэглээний программд EXE өргөтгөлтэй файлууд байдаг. Ийм файлыг устгаснаар Windows систем болон зарим программ ажиллахгүй болох аюултай тул хамаагүй арилгаж болохгүй. Хэрвээ таньд хэн нэгэн ийм өргөтгөлтэй файл имэйлээр явуулсан бол юу байгаа бол гэж сонирхож үзэхээсээ өмнө вирусын программаар шалгаж үзээрэй. Эс бөгөөс таны компьютер вирустэж улмаар бүх файл, директорууд байхгүй болж, Windows систем тань ажиллахгүй болох аюултай.

Нэрээ өөрчлөх

Таны компьютерт Windows 98 систем суучихсан ирсэн үү? Хэрвээ тийм бол таныг Word, Excel, PowerPoint зэрэг программууд дээр ажиллан файл үүсгэхэд зохиогч нь таных биш өөр хүний нэрээр байх тохиолдол байдаг. Жишээлбэл "Valued Gateway Customer" гэх мэтчилэн. Энэ нэрийг өөрчилж болдгийг та мэдэх үү? Мэдэхийг хүсч байвал дараах үйлдлүүдийн дагуу хийгээрэй.

1. RegEdit-ийг өөрчлөхөөсөө өмнө Registry файлынхаа нэг хувийг хадгалаарай.

2. Start->Run гэж дараад Regedit гэж бичээд ENTER дар. HKEY_LOCAL_MACHINE-aac Software->Microsoft->Windows->CurrentVersion-ийг сонго.

3. RegisteredOrganization юмуу RegisteredOwner дээр 2 дараад та өөрийнхөө нэрийг бичээрэй.

4. Эндээсээ гараад компьютераа унтраагаад асаагаарай.

Анхааруулга:

Registry файлыг өөрчлөх нь аз туршсан хэрэг бөгөөд Windows систем тань таны гарт байна гэсэн үг. Иймд та ямар нэг өөрчлөлт хийхээсээ өмнө Registry файлын нэг хувийг авч хадгалж байгаарай.

Windows ачааллах хугацааг түргэсгэх

Windows 98 систем тань удаан ачаалагдаж байгаа юм шиг санагдаж байгаа бол үйлдлийн систем ачаалахад шаардагддаг 2 секундын хүлээлтийг багасгаж болно. Үүний тулд дараах үйлдлүүдийг дагаад хийгээрэй:

1. Windows Explorer программийг ажиллуулан C:\ хатуу дискнээс MS.DOS.SYS файлыг олно. Хэрвээ энд байхгүй байвал файл нь нууцлагдсан байна гэсэн үг. Нууцлагдсан

файлыг харахдаа Windows Explorer программын *View* цэснээс *Folder Options*-г сонгон гарч ирэх цонхноос *View* -г даран *Hidden files* гэсний доор байгаа тохиргоонуудаас **Show all** hidden files -г сонгон **OK** дарж өөрчлөлтийг сануулан гарна. Windows Explorer программаас **F5** товчыг дарахад MSDOS.SYS файл гарч ирнэ.

2. Үүний дараа энэ файлаа сонгоод хулганыхаа баруун талын товчийг дарж, харгалзах цонхноос *Properties*-ыг сонгоно. **Attributes** гэсний доор байгаа **Read-Only** болон **Hidden** гэсэн тохиргооны өмнөх чагтыг арилгаад ОК товчыг дарна.

3. MSDOS.SYS файл дээр хулганыхаа баруун талын товчийг дараад, харгалзах цонхноос **Open With**-ийг сонгоод программуудаас Notepad-ыг дарахад файл нээгдэнэ.

4. MSDOS.SYS файл доторх [**Options**] мөрний доор BootDelay=0 эсвэл BootDelay=1 гэж бичиж өгнө. (Стандарт утга нь 2 секунд байдаг тул 0 эсвэл 1 секунд болгож өөрчлөхөд хурдан болно.)

5. Notepad-ийг хаахдаа файлд хийсэн өөрчлөлтийг сануулан гарна.

6. MSDOS.SYS файлдаа **Hidden** болон **Read-only** тохиргоог эргэж тавина. (файлыг сонгоо хулганыхаа баруун талын товчийг дараад харгалзах цонхноос Properties-ыг сонго. Attributes-ын Read-Only болон Hidden-ын өмнө байгаа чагтыг буцааж сонгоод OK товчыг дарж өөрлөлтийг сануулна.

7. Windows Explorer программийг хаан компьютерийг унтрааж асаана.

Анхааруулга: Системийн файлуудад өөрчлөлт хийхээс өмнө файлын нэг хувийг заавал авч хадгалж бай. Мөн Windows -ийн инсталл дискээ хажуудаа байлгаж байх нь ахиж системийг суулгах шаардлагатай гарсан үед танд хэрэг болно.

Үргэлж ашигладаг принтерийг стандартаар сонгох

Хэрвээ та нилээд хэд хэдэн принтер суулгасан бол үргэлж ашигладаг принтерээ **Default** буюу стандартаар тавьж өгөхөд ямар нэгэн документийг команд өгсөн нөхцөлд шууд энэ принтерээр хэвлэгддэг. Принтерээ стандартаар тавьж өгөхийн тулд *Start->Settings-Printers* дарж орно. Гарч ирэх принтерүүдээс гол принтерээ сонгон хулганыхаа баруун товчлуурыг дарж **Set as Default** командыг сонгоно. Стандарт принтерээр тавигдсан принтер нь бөөрөнхий хар дотор зөвийн тэмдэг бүхий зурагтай байдаг.

Системийн алдаануудыг оношлох

Хэрэв та системийн алдаануудтай тулгардаг бол Windows системийн **Dr. Watson** хэмээх программ таны компьютерт юу төвөг учруулаад байгааг илрүүлдэг. Энэ программ нь алдааг оношлон засч, хийх үйлдлийг зааварчилж өгдөг. Dr. Watson нь компьютер ажлын

бэлэн байдалд ороход автоматаар ачаалагддаггүй бөгөөд үүнийг ажиллуулахын тулд компьютерынхаа *Start->Run* гэж ороод *Open* гэсэн талбарт **drwatson** гэж бичихэд уг программ ажиллана. Энэ программыг компьютерынхаа **Startup**-д хийх нь зүйтэй.

Windows системд модемоо таниулах

Хэрэв таны шинээр суулгасан модемыг Windows систем аль ч холболтын (COM) портон дээр танихгүй байвал Windows98 систем алдаатай инсталл хийгдсэн байна гэсэн үг. Иймд холболтын программуудыг бүрэн гүйцэд суусан эсэхийг шалгах хэрэгтэй. Үүний тулд *Start->Settings->Control Panel-*г сонгоод **Add/Remove Programs** -ыг дарна. Дараа нь **Windows Setup** дээр дарж, **Communications**-ыг хайж олно. Communications-ын урд талд харгалзах дөрвөлжинд чагт хийгээгүй, харгалзах дөрвөлжин нь саарал өнгөтэй байвал Windows-ын шаардлагатай программ нь бүрэн бус байна гэсэн үг юм. Иймд харгалзах дөрвөлжнийг сонгож чагтлаад /дээр нь дар/, **OK** товчыг дарна. Хэрвээ Windows98 системийн инсталл дискийг асуувал CD-г хийж уншуулсны дараа компьютераа унтраагаад асаа. Үүний дараа таны систем модемыг тань таних болно.

Windows 98 системийг түргэн эхлүүлдэг болгох

Компьютерийг асааж Windows 98 системийг бэлэн байдалд оруулдаг хугацааг багасгахын тулд *Start->Settings->Control Panel-*руу ороод **System** цонхыг 2 дарж, **Performance** цэсийг сонгоно. **File System** гэсэн товчыг дарж **Floppy Disk** цэсийг сонго. Дараа нь **''Search For New Floppy Disk...''** гэсэн тохиргооны урд байгаа чагтыг аваад **OK** товчыг даран өөрчлөлтийг сануулан гарна. Энэ өөрчлөлтийг хийснээр компьютер асах үеэр систем тань уян дискний төхөөрөмжинд диск байгаа эсэхийг шалгахаа болино.

Дэлгэц дээрхийг хэвлэх

Дэлгэц дээр гарсан ямар ч зүйлийг хэвлэж болох бөгөөд үүний тулд **Print Screen** (PrtScn) товчийг дарах хэрэгтэй. Ингээд *Start->Programs->Accessories->Paint-*г нээгээд **Edit** цэснээс **Paste**-ийг сонгоно. Ингээд та дэлгэцээ хэвлэх боломжтой боллоо.

Саяхан шинээр үүсгэсэн файлуудыг хайж олох

Заримдаа та сүүлийн үед шинээр үүсгэсэн файлаа хайгаад олохгүй байх тохиолдол байдаг уу?

Ямар нэртэй файл хаана үүсгэснээ санаад олохгүй бол өөр аргаар хайж олох арга байдаг. Энэ нь файлыг нэрээр нь биш, он сан өдрөөр нь хайх юм. Үүний тулд: *Start->Find->Files or Folders-*ыг сонго. Гарч ирэх цонхноос **Date** цэсийг сонгоорой. Ингээд Find All Files-ыг сонгоод хугацаагаа зааж өгнө. Хэднээс хэдний өдрийн хооронд шинээр үүсгэсэн, эсвэл засварласнаа зааж өгөөрэй. Дараа нь **Find Now** товчийг дарахад тухайн зааж өгсөн хугацаанд үүсгэсэн эсвэл засварласан файлуудын нэрсийг гаргаж ирнэ. Эндээс та файлаа олох болно. Хэрэв та **All files** гэдгийг сонгосон бол эдгээр хугацааны заалтууд идэвхижихгүй.

Системийг ахиж ачаалахгүйгээр Windows-г ахиж эхлүүлэх

Компьютераа унтрааж acaaлгүйгээр Windows системийг богино хугацаанд ахиж эхлүүлэхийн тулд *Start->Shut Down-*г сонгоно. Дараа нь **Restart-** г сонгоод **Shift** товчийг дарангаа **OK** товчыг дар.

Shutdown хийгдэхгүй байхад засч болох өөр арга

Таны Windows 95/98 системтэй компьютер тань заримдаа **Ctrl+Alt+Delete** команд өгөхөд хариу өгөхгүй байвал **Ctrl+Esc** товчуудыг дараад үз. Ингэхэд **Start** цэс идэвхжиж байвал компьютераа унтрааж эсвэл ахин асаах боломжтой болно.

Тохиргоо

Email-ын тохиргоо:

- <u>Netscape Messenger</u>
- <u>Microsoft Outlook Express</u>
- <u>Microsoft Outlook</u>
- <u>Microsoft Exchange</u>
- Microsoft Internet Mail
- Eudora

Холболтын тохиргоо

- Windows 95/98
- Nokia 9000i Communicator
- <u>Windows XP</u>

Netscape Messenger дээр Имэйл ийн тохиргоо хийх

Vvний тулд vндсэн цэснээс Edit – Preferences –ийг сонгоно Netscape Communicator программ дээр Имайл ийн тохиргоо хийхэд vндсэн цэснээс Edit – Preferences –ийг сонгоно.Preferences цонхноос Appearance-ийг нээж Messenger –ийг тэмдэглэнэ.Ингэснээрээ та Netscape Communicator программыг ажиллуулахад Messenger программ зэрэг нээгдэх боломжтой болно.

Дараа нь Mail and News groups-ийн Identity хэсгийг нээж хүснэгтэд нэр хаягаа бичнэ.

<u>Category:</u>			
	Identity	Set your name, email address, a	and signature file
Languages Applications Smart Browsing ⊡- Mail & Newsgroups	The information not know the inf administrator or I	below is needed before you can send m ormation requested, please contact you nternet Service Provider.	ail. If you do r system
- Identity	Your name:		2
Mail Servers	lyour name		
- Addressing	Email address:		-
- Messages	Your username	@magichet.mn	
- Window Settings	Reply-to address	s(only needed if different from email addr	ess):
- Copies and Folders Ecrmetting	Your username(@magicnet.mn	
- Return Receipts	Organization:		29 29
- Disk Space			1
Roaming Access	Signature File:		
⊞ Composer ⊕ Offline			<u>C</u> hoose
E Advanced	Attach my pe	ersonal card to messages (as a vCard)	Edit Card
		OK Cancel	Help

Yvний дараа Mail Servers- ийг нээж Out going mail (SMTP) server цонхонд smtp.magicnet.mn гэсэн нэрийг бичнэ. Out going mail server user name цонхонд өөрийн хэрэглэгчийн нэрийг бичнэ.

Mail Servers Specify servers for mail
Incoming Mail Servers
<u>E</u> dit
Delete
To set server properties (such as checking for new messages automatically), select a server and then <u>Set as Default</u> click Edit.
Dutgoing Mail Server
Outgoing mail (SMTP) server: smtp.magicnet.mn
Outgoing mail server user name: yourusername
Use Secure Socket Laver(SSL) or TLS for outgoing messages:
• Never C If Possible C Always
Local mail directory:
C:\Program Files\Netscape\Users\default\mail

Мөн цонхноос Edit товчлуурыг дарж Mail Servers Properties –ийн General хуудсанд Incoming Mail Server-ийн нэр болох pop.magicnet.mn гэж бичнэ.User name цонхонд дахин өөрийн хэрэглэгчийн нэрийг бичиж өгнө.

Server Name:	pop.magicnet.mn
Server <u>T</u> ype:	POP3 Server
<u>U</u> ser Name:	yourusemame
☑ Remembe ☑ Check for	r password. mail every 10 mi <u>n</u> utes

Ок товчлуурыг дарж нээгдсэн цонхнуудаа хааснаар та энэ программ дээр имайл хvлээж авах, илгээх боломжтой болох юм.

Microsoft Outlook Express-ын стандарт тохиргоо

Хэрвээ та Outlook Express программ ашигладаг бол дараах тохиргоог хийнэ vv. Та эхлээд vндсэн цэснээс **Tools** сонгож дарахад vvнд агуулагдах цэсний жагсаалт гарч ирнэ.

Outlook Express дэлгэцийн Tools цэснээс Accounts-ыг сонгож дарахад Internet Accounts цонх гарч ирнэ.

Account	Туре	Connection	Bernove
pop.magicnet.mn	mail (default)	Any Available	Properties
			Set as <u>D</u> efau
			Import
			Export

Mail товчийг даран pop.magicnet.mn гэдгийг идэвхжүүлэн дараа нь баруун гар талд байгаа **Properties** товчийг дар.Дараах дэлгэц гарах ба **General** товчийг сонгоод дараах тохиргоог хий.

😤 pop.magicnet.mr	n Properties	×
General Servers	Connection Security Advanced	
Mail Account Type the servers. Server".	name by which you would like to refer to these For example: "Work" or "Microsoft Mail	
pop.magicnet.m	n	
User Information -		
Name:	таны нэр	
Organization:		
E-mail address:	таны и-мэй л хаяг	
Reply address:		
Include this acc	ount when receiving mail or synchronizing	
	OK Cancel Apply	

Mail Accounts талбарт pop.magicnet.mn

Name талбарт таны нэр

E-mail address талбарт таны емайл хаяг бичигдэнэ.

🚖 pop.magicnet.mn Properties 🛛 🔹 😰
General Servers Connection Security Advanced
Server Information
My incoming mail server is a POP3 server.
Incoming mail (POP3): pop.magicnet.mn
Outgoing mail (SMTP): smtp.magicnet.mn
Incoming Mail Server
Ageount name:
Passwordt
Remember password
Log on using Secure Password Authentication
Outgoing Mail Server
My server requires authentication Spttings
OK Cancel Apply

Servers товчийг сонгоод дараах тохиргоог хий.

Outgoing mail: [smtp.magicnet.mn]

Incoming mail: [pop.magicnet.mn]

Account name: [Таны хэрэглэгчийн нэр] Password: [Таны нууц үг]

Connection товчийг дараад Connect using my phone line-ыг сонго. Та бусад бүх тохиргоог default-аар тавих хэрэгтэй.

Microsoft Outlook-ын стандарт тохиргоо

Start товчиийг дараад, дараа нь

Settings, Control Panel-ыг тус тус дар.

Mail and Fax товчийг 2 дар.

	-
Services Delivery Addressing	
The following information services are set up in this profile:	1
Outlook Address Book	
Personal Folders	
Add Remove Properties	
Conu About	
Show Profiles	
OK Cancel Apply Help	

Services-ыг сонгоод Add товчийг дар.

nternet E-mail	Have Disk.
lutiook Address Book	Remove
ersonal Folders	About
	2

Internet E-mail-ыг сонгоод OK товчийг дар.

🖷 magionet.mn Pr	operties ? 🗙
General Servers	Connection Advanced
Mail Account	
Servers Servers	e name by which you would like to refer to these For example: "Work" or "Microsoft Mail
magicnet.mn	
User Information -	
Name:	Your Name
Organization:	
E-mail address:	yourusemame@magicnet.mn
Reply address:	
	OK Cancel Apply

Mail Account: [MagicNet Mail]Name: [Таны нэр]Organization: [Танай байгууллагын нэр]E-mail address: [Таны И-мэйл хаяг]Reply address: [Таны И-мэйл хаяг]

噾 Mail Account Properti	ies ? 🗴
General Servers Conne	ection Advanced
Server Information	
Incoming mail (POP3):	POP.MAGICNET.MN
Outgoing mail (SMTP):	SMTP.MAGICNET.MN
Incoming Mail Server	
Agcount name:	yourusername
Password:	******
	Remember password
Log on using Secur	ire Password Authentication
Outgoing Mail Server	
My server requires a	authentication Settings
	OK Cancel Apply

Servers товчийг сонгон дараах тохиргоог хий.

Outgoing mail: smtp.magicnet.mn

Incoming mail: pop.magicnet.mn

Account name: [Таны хэрэглэгчийн нэр (@magicnet.mn байхгүйгээр)]

Password: [Таны нууц үг]

🕋 Magicnet Properties 🔋 🔀
General Servers Connection Advanced
Please specify the type of connection you use for e-mail.
C Connect using my local area network (LAN)
Connect using my phone line
C Lestablish my Internet connection manually
Modem Use the following Dial-Up Networking connection:
My Connection
Properties Add
OK Cancel Apply

Connection товчийг дараад "Connect using my phone line"-ыг сонгон "ОК" товчийг дарж, хийсэн өөрчлөлтөө санана.

Internet mail программын тохиргоо

Windows –ийн Internet mail программын тохиргоог доорх дарааллаар гүйцэтгэнэ. Control Panel –аас Imail гэсэн групп руу орно. Ингэхэд Mail гэсэн цонх үүсэх ба Add товчлуурыг дарна.

	lowing profiles	are set up on	this computer:
		are set up on	
(A <u>d</u> d)	Remove	Properties	Сор <u>у</u>
When <u>s</u> tarting) Microsoft Out	look, use this	profile:
			100

Дараагийн цонхноос Internet mail гэснийг тэмдэглэж Next дээр дарна.

box Setup Wizard	Select the information services(s) that you want to use with Microsoft Outlook.
	Microsoft Exchange Server
	C Manually configure information services
	< <u>B</u> ack Next > Cancel

Шинээр гарч ирэх цонхны **Setup Mail Account** товчлуурыг дарж тохиргоо хийх хэсэгтээ орох ба одоо та дараах хvснэгтийг бөглөнө.

Inbox Setup Wizard	
	Internet E-mail
	To setup an Internet E-mail account, click on the button below. Setup Mail Account
	< <u>B</u> ack Next> Cancel

General хуудсан дээрх энэ хүснэгтэд таны нэр, Имэйлийн хаяг бичигдэх ёстой.

😤 pop.magicnet.m	n Properties	? ×
General Servers	Connection Advanced	
Mail Account Type th servers Server'	e name by which you would like to refer to For example: "Work" or "Microsoft Mail	o these
pop.magicnet.n	າກ	
User Information -		
<u>N</u> ame:	your name	
Organization:		
E- <u>m</u> ail address:	yourusername@magicnet.mn	
Reply address:	yourusername@magicnet.mn	
	OK Cancel	Apply

Харин Servers хуудсан дээр Incoming, Outgoing Mail Server-vvдийн нэрийг доорх хvснэгтэд байгаагийн адилаар бичнэ. Account name дээр таны хэрэглэгчийн нэр байна.

pop.magicnet.mn Proj	perties		?
General Servers Conne	ction Adv	vanced	
Server Information			
Incoming mail (POP3):	pop.magi	cnet.mn	
Outgoing mail (SMTP):	smtp.mag	jicnet.mn	
Incoming Mail Server			
A <u>c</u> count name:	yourusen	name]
Password:			
	🔽 Reme	mber pass <u>w</u> ord	
Log on using <u>S</u> ecu	e Passwor	d Authenticatior	n
Outgoing Mail Server —			
My server requires	authenticat	ion 📃	Settings
Ĵ.	OK	Cancel	Apply

Connection гэсэн хуудсанд та интернэтэд холбогдох холболтоо зааснаар тохиргоо хийгдэж дуусах юм.

💼 pop.magicnet.mn Properties 🛛 🛛 🖡	? ×
General Servers Connection Advanced	
Please specify the type of connection you use for e-mail. Connection	
C Connect using my local area network (LAN)	
• Connect using my phone line	
C I establish my Internet connection manually	
Modem	22
Use the following Dial-Up Networking connection:	
My Connection	
Properties Add	
OK Cancel Apply	

Одоо та Ок товчлуурын тусламжтайгаар vvccэн цонхнуудаа хаах ба *холболтоо хийгээд уг программаа ашиглаж болохоор* боллоо.

Eudora-ыг тохиргоо

Eudora pro,Eudora 4x -программуудийг ашигладаг бол дараах тохиргоог хийнэ үү. Программ руугаа ороод vндсэн цэснээс нь **Tools**-г сонгоход Tools-д агуулагдах цэсний жагсаалт гарч ирнэ. Энэ жагсаалтаас **Options** цэсийг сонгож дарна.Ингэхэд Options цонх гарч ирнэ.Энэ цонхны **Category** жагсаалтаас **Getting Started** цэсийг ивэхжүүлэхэд тус цэсэн дэх агуулга баруун гар талд гарч ирнэ.

Options		? X
Checking Mail	Real name: Your name Return gddress: support@magicnet.mn Mail Server (Incoming): pop.magicnet.mn Login Name: support OK Cancel	

Real name: хүнэгтэнд хэрэглэгч өөрийн нэрээ бичнэ

Return address: хүснэгтэнд хэрэглэгч өөрийн е-мэйл хаягийг бичнэ.

Жишээ нь:batnasan@magicnet.mn

Mail server(Incomming):хүснэгтэнд pop.magicnet.mn гэж бичиж өгнө

Login name:хүснэгтэнд хэрэглэгч өөрийн е-мэйлийн нэрийг бичнэ. Жишээ нь: таны е-

мэйлийн хаяг batnasan@magicnet.mn бол та зөвхөн batnasan гэсэн нэрийн бичнэ.

Үүний дараа буцаад **Category** цэсэн дээр ирж цэсэн дэх **Checking Mail** цэсийг сонгож дар.

Options		? X
Checking Mail	Mail Server: pop.magicnet.mn Login Name: support Check for mail every 0 minute(s) □ Don't check when using battery ✓ Send on check □ Save password	
	OK Cancel	

Checking Mail цэсэнд дэх мэдээллийн хүнэгтийн

Mail Server: хүснэгтэнд pop.magicnet.mn гэж бичиж өгнө.

Login name: хүснэгтэнд хэрэглэгч өөрийн е-мэйлийн нэрийг бичнэ.Жишээ нь: таны е-

мэйлийн хаяг batnasan@magicnet.mn бол та зөвхөн batnasan гэсэн нэрийн бичнэ.

Үүний дараа буцаад Category цэсэн дээр ирж цэсэн дэх Sending Mail цэсийг сонгож дар.

Options	? ×
Category:	
ATI -	Beturn address: support@magicnet.mn
Getting Started	Domain to add to unqualified addresses:
Charling Mail	<u>S</u> MTP server:
Checking Mail	smtp.magicnet.mn
Incoming Mail	Seject a default Stationery for new messages:
	<no default=""></no>
Viter Sending Mail	Select defaults when not using Stationery: Default signature: Standard
Replying	Image: Word wrap Image: May use guoted-printable Image: Keep copies Image: Labs in body of message
<u>*</u> [i	OK Cancel

Return address: хүснэгтэнд хэрэглэгч өөрийн е-мэйл хаягийг бинэ. Жишээ нь batnasan@magicnet.mn г.м SMTP Server: хүснэгтэнд smtp.magicnet.mn гэж бичиж өгнө. Ингээд та OK товчлуур дарж тохиргоо дуусна.

Windows 95/98-ийн тохиргоо

Dial-Up Networking суурилуулсан эсэхийг шалгах

Dial-Up Adapter ба TCP/IP-г суурилуулсан эсэхийг шалгах

Холболтын цонх үүсгэх

MagicNet руу холбогдох

DIAL-UP NETWORKING-г суурилуулсан эсэхийг шалгах

Start товчийг даран Setting-г сонгоод, дараа нь Control Panel-г сонго. Add/Remove Programs дүрсийг 2 дар. Windows Setup товчийг даран Communications-ыг тэмдэглээд Details.. товчийг дар. Хэрвээ Dial-up Networking option тэмдэглэгдсэн бол Step 2 руу шилжинэ. Хэрвээ тэмдэглэгдээгүй бол Dial-Up Networking Option сонголтын өмнөх хайрцагыг тэмдэглээд OK товчийг дар. Win95/98-д тохирох драйвер олно. Хэрвээ тохирох файл олдоогүй бол Win95/98 CD болон install диск танд хэрэгтэй болно.Dial-up networking install хийгдсэн бол Step 2 руу шилжинэ.

DIAL-UP ADAPTER ба TCP/IP суурилуулсан эсэхийг шалгах

etwork		?
Configuration Identificati	on Access Contro	4
The following network of	components are inst	alled:
Client for Microsoft Client for NetWare MD PCNET Family FIPX/SPX-compatible FICP/IP File and printer share	Networks Networks y Ethernet Adapter (e Protocol ing for Microsoft Ne	(PCI&ISA) Aworks
Add	Bemove	Eroperties
Client for Microsoft Net	works	•
Eile and Print Sharin	g	
		OK Cancel

Start цэснээс Settings, Control Panel-ыг тус тус сонго. Network-ыг 2 удаа дар. Network дэлгэцнээс "Configuration Tab" самбарыг сонго.Dial-Up adapter ба TCP/IP-ын жагсаалт харагдана.

Dial-Up Adapter нэмэхийн тулд: Add товчийг дарах ба дараа нь Adapter гэсэн үгэн дээр 2 удаа дар. Жагсаалтанд Microsoft гэсэн үгийг гартал гүйлгэ. Дараа нь Microsoft-ыг сонгоход Dial-Up Adapter гарч ирнэ. Dial-Up adapter-ыг тэмдэглээд ОК товчийг дар.

TCP/IP нэмэхийн тулд: Add товчийг дарах ба дараа нь Protocol гэсэн үгэн дээр 2 удаа дар. Жагсаалтанд Microsoft гэсэн үгийг гартал гүйлгэ. Дараа нь Microsoft-ыг сонгоход TCP/IP гарч ирнэ. TCP/IP-ыг тэмдэглээд OK товчийг дар. Энэ жагсаалт нь Dial-Up Adapter ба TCP/IP protocol-оос бүрдэх ба TCP/IP->Dial-Up Adapter-ыг тэмдэглээд Properties товчийг дарна.

Холболтын цонх үүсгэх

	My Connection	ou are claing.
N	Select a modem:	
* 1	14400 bps Modem	Configure
۵		
~		

Му Computer, Dial-Up Networking-г тус тус 2 удаа дар. Маке New Connection-г мөн 2 удаа дар. Ингэснээр MagicNet руу холбогдох шинэ dial-up үүснэ. Та энэ дүрсийг "MagicNet" буюу хүссэнээрээ дуудаж болно. Select a modem: хэсэгт таны модемын төрөл харагдана. Next товчийг дар. Дараагийн дэлгэцэнд өөрийн бүс нутгийн код,,утасны дугаарыг сонгоно ."Telephone Number" талбарт 311127, 311413, 1651, 310004 гэсэн дугааруудыг бичиж болно. Дараа нь "Next" товчийг дар. Та шинэ холболт үүсгэлээ. "Finish" товчийг дар.

dy Connection	i.			? ×
General Serv	er Types Sc	ripting Mult	ilink	
	y Connection			
Phone num	er: Tele	phone numb	er:	
1	- 31	8055		
Country of Mongoli	iode; a (976) area code and	Dialing Prop	perties	<u>×</u>
Cognect usi	ng: Standard 144	100 bps Mode	em	-
			Configure	
		0	к	Cancel

Та шинэ үүсгэсэн дүрсээ тэмдэглэн хулганыхаа баруун товчийг даран Properties-г сонго. Дараах дэлгэцийн "Sever Types" самбарыг сонгоод "Type of Dial-Up Server" талбараас "PPP – Internet_Windows NT Server Windows 98", "Allowed network protocols"-с TCP/IP сонгоно. Дараа нь ОК товчийг дар.

MagicNet руу холбогдох

"MagicNet" дүрсэн дээр 2 удаа дар. "Connect To" гэсэн дэлгэц харагдах ба "User name" талбарт хэрэглэгчийн нэрийг жижиг үсгээр бичнэ. Нууц үг "*" маягаар харагдана. Хэрэглэгчийн нэр болон нууц үгээ оруулсанбол "Connect" товчийг даран MagicNet-тэй холбогдож болно. Хэсэг хугацааны дараа таны модем манайхтай холбогдох чимээ сонсогдоно. Холбогдсон бол дэлгэцэнд "Verifying user name and password " гэж гарах болно. Эцэст нь та холбогдсоныг баталсан цонх харах болно. Та одоо Интернэтээр аялахад бэлэн боллоо.

Nokia 9000i communicator

Энэ гар утсыг ашиглан имэйлээ шалгах, интернэтэд холбогдон вэб хуудсууд үзэх боломжтой. Интернэтийн тохиргоог хийхдээ гар утсыг дэлгэн гарны хамгийн дээд мөрөнд байрлах товчлууруудаас "Internet" гэсэн товчыг дарна.

"Интернэт" товчыг дарахад Mail, World Wide Web, Telnet and Terminal гэсэн бичгүүд гарна.

Холболтын тохиргоог хийх:

Холболтын тохиргоог хийхдээ дэлгэцний баруун талд байрлах цэснээс "Settings" товчыг дарна.

"Modem Initialisation" тохиргоо нь Autobauding байна. Энэ тохиргоог солихдоо баруун гар талд байрлах "Change" товчыг дарна.

"Data call barring" -

"Internet access" гэсэн тохиргоон дээр сумаараа очиж "Change" товчыг дарна. "Internet access list" -с холболтын шинэ тохиргоо хийхдээ "New" -г сонгоно. Өмнө нь үүсгэснийг засахын тулд "Edit"-г дарна.

	Internet access points magicnet.mn	Edit	0
	and the second second	New	9
2.0		Delete	0
-		Close	0
	NOKIA	I. S. S. S.	
T			-
	and the second se	Contenting, Cyream C	-

Provider Name magicnet.mn /нэр нь ямар ч байж болно/

Phone Number 1311413 /имэйл шалгах утасны дугаар/

Username /хэрэглэгчийн нэр/

Prompt for password Yes /yes гэсэн тохиолдолд холбогдох болгонд нууц үг асууна, No

гэвэл нууц үгийг үргэлж асуухгүй/

Password холболтын нууц үгийг бичнэ

"Advanced Settings"-г дарж ороод доорх зурган дээрх тохиргоог хийнэ:

Modem initialisation **at&f** Login Customisation **None** Compression **Off** IP Address Default Gateway **202.131.0.9** Network Mask 255.255.255.0 Primary Nameserver 202.131.0.10 Secondary Nameserver

Имэйлийн тохиргоо

Имэйлийн тохиргоог хийхдээ гарны хамгийн дээд мөрөнд байрлах "Internet" товчыг дарахад "Mail"; "WWW"; "Telnet"; "Terminal" гэсэн үйлчилгээнүүдийн нэр гарч ирнэ. Эндээс "Mail"-г сонгон "Select" товчыг дар. Үүний дараа Settings товчыг дарна.

- Internet access: magicnet.mn

- Show header fields: Basic
- Font: URW Roman

- Sending Settings: дарж ороод доорх тохиргоог хийнэ

Own Email address /таны имэйлийн хаяг/

Sending host smtp.magicnet.mn

Send mail Immediately

Copy to own email address No

Mime character encoding On Sending Settings тохиргооноос гарч өмнөх дэлгэцэн дэхь

тохиргоог үргэлжлүүлнэ:

- Remote Mailbox Settings-г дарж ороод доорх тохиргоог хийнэ:

Remote Mailbox username хэрэглэгчийн нэр (жиш: bold)

Remote Mailbox password имэйлээ шалгах нууц үг (* буюу одоор бичигдэнэ)

Receiving host **pop.magicnet.mn**

- Remote Mailbox folder Inbox
- Remote Mailbox protocol **POP3**

Fetch headers All

Fetch attachments Yes

Delete fetched No

Захиа илгээх

"Mail" цонхноос "Write mail" товчыг дарна. Дэлгэц дээр гарч ирсэн цонхонд захиагаа бичнэ.

Захиагаа бичиж дуусгаад "Recipient" товчыг дарж гарч ирэх цонхноос "Address List" товчыг дарна. Хэрвээ хүлээн авагчийн имэйл хаяг энд байхгүй бол "Enter Address" -г дарна. Үүний дараа гарч ирсэн хаяглалтын цонхонд хүлээн авагчийн хаягыг бичнэ.

- То: хүлээн авагчийн имэйл хаяг
- Сс: олон хүн рүү зэрэг явуулах бол бусад хаягуудыг бичнэ
- Subject: захианы товч утга санаа
- Attachments: файл хавсаргах

Захианы хаяглалтыг хийж дуусгаад илгээхдээ "Send" товчыг дарна.

Имэйлээ шалгах

"Mail" цонхноос "Remote Mailbox" -г дарахад МэйжикНэт сүлжээний төв рүү холбогдон имэйлээ шалгана.

Холбогдсоны дараа имэйлийн төв дээрх өөрийн захианы хайрцгыг нээнэ. Имэйлийн төвөөс өөрлүүгээ захиагаа хуулж авахдаа баруун талд байрлах "Fetch New" товчыг дарна. Өөрт ирсэн захиануудаас зөвхөн хэдэн захиаг авах бол захиануудаа сонгоод "Fetch Selected" товчыг дарна. Холболтыг салгахдаа баруун талд байрлах "Hang up" товчыг дарна.

Имэйлийн төвөөс хуулж авсан захиануудыг Received Mail -с харж болно.

	Received mail	
<	Billing, Billing #4 21.07.00	
anarche.	BU //16 21.07.00	
	PH #15 21 07 00	UU.
	NTMail Failed mail 20 07.00	00
ant.	Nyamdori Chu, Pwd from En # 18 07 00	28
		Sea

Windows XP дээрх холболтын тохиргоо

Start -ийн Settings-ээс Control Panel-ийн цонхийг нээж Network and Internet Connection гэсэн хэсэгт орно.

Нээгдсэн цонхныхоо Internet Properties-руу орж Connection гэсэн хуудаснаас Setup товчлуурыг дарна.

Одоо нээгдэх цонхноос интернэтийн холболтын төрлөө сонгох ба бидний хувьд энэ нь

Dial-Up to Private Network байх юм. Сонголтоо хийгээд Next дарна

New Connection Wizard 🛛 🛛 🔀
Type of Connection Select the type of the connection.
Oial-up to private network. Connect using my phone line (modem or ISDN).
Connect to a private network through the Internet. Create a Virtual Private Network (VPN) connection or tunnel through the internet.
Connect directly to another computer. Connect using my serial, parallel, or infrared port.
Connect to the network via broadband Connect through my broadband connection.
K Back Next > Cancel
Дараа нь гарч ирэх хvснэгтийн Phone number гэсэн мөрөнд холболтийн 1651 буюу 1652

дугааруудийн нэгийг оруулж Next дарна.

New Connection Wizard	
Phone Number to Dial What is the phone number you will use to make this connection?	Ì
Type the phone number below. Phone number: 1651 You might need to include a "1" or the area code, or both. If you are not sure you need the extra numbers, dial the phone number or your telephone. If you hear a modem sound, the number dialed is correct.	
K Back Next > Can	icel

Vvcэх холболтын ShortCut-ын нэрийг доорх хvcнэгтэд бичиж өгөөд Finish дээр дарна.

New Connection Wizard	
Finished The wizard is ready to create your connection.	<u>a</u>
Type a name you want for this connection:	
My connecton	
Click Finish to save it in the Network Connections folder.	
To edit this connection later, select it, clok the File menu, and then click Properties.	
K Bauk	Finish Cancel

Одоо та интернэтэд холбогдох эрх бvхий өөрийн хэрэглэгчийн нэрийг нууц vrийг хамтаар доорх зурагт бичигдсэний адилаар оруулж өгнө. **Properties** товчлуурыг дарна уу.

My connection Settings						
Automatic configuration Automatic configuration may override manual settings. To ensure the use of manual settings, disable automatic configuration.						
Automatically detect settings						
Use automatic configuration script						
Address]				
Proxy server						
Use a proxy server for this connection (These settings will not apply to other connections).						
Addr <u>e</u> ss:	Address: Port: Advanced					
Bypass proxy server for local addresses						
Dial-up settings						
User name:	Таны account-ийн нэр	Properties				
Password:	•••••	Advanced				
<u>D</u> omain:						
OK Cancel						

Эндээс Networking гэсэн хуудсанд орж (Internet Protocols-TCP/IP) -ийг сонгоод

Properties товчлуурыг дарна.

Inte	Internet Properties					
	Ay connection Settings					
	k My connection Properties					
11	General Options Security Networking Advanced					
	Type of dial-up server I am calling:					
	PPP: Windows 95/98/NT4/2000, Internet 🛛 💉					
	Settings					
	This connection uses the following items:					
	Thermet Protocol (TCP/IP) Ons Packet Scheduler					
	 ☐ ☐ ☐ File and Printer Sharing for Microsoft Networks ☑ ☑ Client for Microsoft Networks 					
	Install Uninstall Properties					
	Description Transmission Control Protocol/Internet Protocol. The default wide area network protocol that provides communication across diverse interconnected networks.					
	OK Cancel					

Одоо vvccэн цонхонд **DNS** хаягййг оруулж өгнө. **Ок** товчлуурыг дарж бvх цонхнуудыг

	Internet Protocol (TCP/IP) Properties 🛛 🛛 🔀			
	General			
	You can get IP settings assigned automatically if your network supports this capability. Otherwise, you need to ask your network administrator for the appropriate IP settings.			
	 Obtain an IP address automatically 			
	O Use the following IP address:			
	IP ad	dress:		
I	Obtain DNS server address automatically O Use the following DNS server addresses:			
	Prefe	rred DNS server:	202.131.0.10	
	Alterr	nate DNS server:	202.131.0.11	
I	Advanced			
I				
			OK Cancel	

А: Миний модем байнга тасалдаад байна юунаас болж байна вэ?

Х: Хэрэв таны модем мэдээлэл дамжуулах явцдаа байнга тасалдаад байвал та модемын командад **S7=75S9=16S10=36** гэсэн утгыг нэмж өгнө. Vvний тулд **Control Panel-Modem-Properties** гэсэн дарааллаар орж **Connection** хуудсыг нээн **Advanced** товчлуурыг даран **Extra Settings** мөрөнд уг утгыг бичнэ.

Энэ нь ихэнх тохиолдолд модемын мэдээлэл дамжуулах явцад гарах дуу шуугианыг багасгах, дамжуулах явцад мэдээлэл алдагдах гацах, <u>мэдээлэл дамжихгvй байх зэргээс сэргийлж чаддаг байна.</u>

Модем гэж юу вэ?

Модем нь Modulator Demodulator гэсэн vгний товчлол бөгөөд компьютерт боловсруулсан өгөгдлийг телефон шугамаар дамжуулахын тулд аналог руу хувиргаж модуляци хийх vүрэгтэй. Мөн телефон шугамаар дамжин ирсэн аналог сигналыг компьютерт хvлээн авахдаа тоон сигнал руу хувирган демодуляци хийдэг.

Анх 1960-аад онд модем бий болсон ба терминалаас компьютер луу телефон утасны шугамаар дамжин холбогдох зориулттай хийгджээ.

<u>Анхны модемын хурд 300 bps (bit per second) байсан бол 1998 оны сүүлээр 56Kbps</u> хурдынхыг ашиглаж эхэлсэн. Мөн өндөр хурдын xDSL системийн модемыг ашиглах болсон.

Модемын боломжууд

Voice modem Fax modem Error correction Data compression Flow control UART data buffering

Модемыг дотор нь software мөн hardware гэж 2 ангилдаг. Модем нь модуляци, демодуляци хийхээс гадна алдааг шалгаж засах, компресс хийх зэрэг vйлдлvүдийг гvйцэтгэдэг ба Hardware модем нь энэ бvгдийг дагнан хийдэг. Харин software модем нь бие дааж бvx vйлдлийг хийх боломжгvй бөгөөд vүнийгээ процессортой хамтран гvйцэтгэдэг. Ийм yчраас процессорын хурд сайн байх шаардлагатай. US Robotics буюу 3Com -н Winmodem нь модуляци, демодуляцийг өөрөө гvйцэтгээд алдаа шалгаж засах (Hardware error correction), компресс хийх (Hardware compression) vйлдлийг нь процессор гvйцэтгэдэг. Энэ модем нь ихэвчлэн шинэ компьютертэй дагалдаж ирдэг. HSP (Host Signal Processing) модемын хувьд дээрх 2 vйлдлийг бие дааж хийх боломжгvй зөвхөн процессор нь гvйцэтгэдэг тул Pentium II 300Mhz -с дээш хурдтай байх

<u>шаардлагатай байдаг.</u>

Модемын стандарт протоколууд

Bell/CCITT/ITU-T Standarts Data Transfer Protocols Modulation Protocols/V.standards TCP/IP, SLIP/PPP protocols

Модемыг өгөгдөл дамжуулах горимоор нь asynchronous, synchronous гэж 2 ангилдаг.

Модемын төрлүүд

<u>Гадуур модем</u> <u>Дотуур модем</u> <u>Built-in модем</u> <u>Onboard модем</u> <u>PCMCIA модем</u>

Модем нь компьютерт суухдаа COM порт болон IRQ эзэлдэг. Мэдээллийг хvлээн авах дамжуулах vйлдлийг зэрэг гvйцэтгэж чадахуйц модемыг fullduplex vйлдэлтэй гэнэ. Харин хvлээн аваад дараа нь дамжуулах эсвэл дамжуулчихаад хvлээн авах боломжтой модемыг half-duplex vйлдэлтэй модем гэдэг.

Бусад модемууд

ISDN modem xDSL modem Rack modem Cable modem Palm modem Null modem

Модем vйлдвэрлэдэг гол том компаниуд нь 3com, Motorola мөн Rockwell юм.